

Întâlniri cu
Moș Crăciun

Sărutul,
ieri și azi

126

● SHARON
STONE

La mulțiani!

Nr. 12/1992 (357)

REVISTĂ A CINEFILILOR DE TOATE VÂRSTELE

noul

CINEMA

Anul XXXI

Sumarul Sumarelor

Dosare Cinfle

Televiziunea (Sensul televiziunii — Nr. 3/90, Salonul artelor — 4/90).
A doua premieră (Reconstituirea, Un film cu o fată fermecătoare, Fazele de nisip — 3/90)
Poate fi filmul cu adevărat independent? (6/90)
Shakespeare cineașt (8/90)
Anatomia unei crize — cinematograful țărilor din Est (10/90)
Isus Christos, personaj cinematografic (12/90)
Sala de cinema (11/90, 8/91)
Producătorul (2, 3, 6/91)
Ora documentarului (3/91)
„E viața noastră vorba ori tăcere?” — sunetul (4/90)
Kitsch (4/91)
Foartecele poetic — montajul (5/91)
Cupidon sau Eros? (6/91)
De ce violența? (7, 9/91)
Filmul de autor (9/91)
Reecranizări (10/91)
Remake (11/91)
Distribuitorul (6/92)
Moda și filmul (12/91)
Teatrul și filmul (1/92)
Cineaștii împotriva diciturii (2/92)
Cum poți deveni cascador (3/92)
Televiziunea (Ecranul de acasă — 4/92, Telerealiitate și Tele-verity 6/92)
Obsesia SF (5/92)
Videomania (6/92)
Filmul și sportul (7/92)
Atentate și asasinat (8/92)
Distribuitorul (6/92)
H de la Horror (9/92)
Spionomania (10/92)
Martori pentru mai fiziu — cineaștii și copiii (11/92)

Revista noastră împlinește
la începutul anului viitor trei ani.

Vă reamintim o parte
din întâlnirile pe care vi le-am propus

Festivaluri

Augsburg (6/92)
Avignon (11/90)
Avoriaz (9/92)
Belgrad (4/92)
Berlin (3, 4/90, 6, 5/91, 4, 5/92)
Budapesta (4/92)
Cannes (6/90, 6, 7/91, 6, 7, 9/92)
Clermont-Ferrand (5/91, 5/92)
Costinesti (9/90, 10/91, 8/92)
Cracovia (8/90)
Karlovy — Vary (9/90)
La Rochelle (9/90)
Leipzig (3/91, 2/92)
Locarno (10/90, 10/91)
Los Angeles (8/90)
Mannheim (12/90)
Monte Carlo (4/90)
Montréal (11/91)
Nyon (10/90)
Oberhausen (4, 5/90)
Paris (Festivalul filmului pentru copii, 8/90) Ciné Reel, 4/92)
Pesaro (7, 8/90, 6/91, 9/92)
Poitiers (2/92)
Pordenone (1/91)
Salerno (2/91)
San Sebastian (11/91)
Toronto (2/91)
Valladolid (1/91, 1, 2/92)
Viena (7/90)

Veneția (10, 11/92, 10, 11/91, 10, 11/92)
Zagreb (7/90)

Azi, ei sint Vedete...

Victoria Abril (nr. 3/91), Jean-Hugues Anglade (11/91), Fanny Ardant (6/92), Rossanna Arquette (1/92), Dana Ashbrook (9/92), Jean-Marc Barr (12/91), Emmanuelle Béart (11/91), Annette Bening (4/92), Richard Bohringer (3/91), Sofia Coppola (7/91), Kevin Costner (7/91), Billy Crystal (3/92), Willem Dafoe (1/92), Johnny Depp (12/91), Laura Dern (2/91), Michael Douglas (8/92), Sheryl Fenn (7/92), Jodie Foster (3/92), Hippolyte Girardot (9/91), Melanie Griffith (4/91), William Hurt (4/91), Nicole Kidman (2/92), Christophe Lambert (7/91), Sheryl Lee (9/92), Kyle MacLachlan (7/92), Mathilda May (8/91), Maia Morgenstern (5/92), Anne Parillaud (7/91), Oana Pellea (1/92), Brad Pitt (2/92), Dennis Quaid (1/91), Julia Roberts (12/91), Isabella Rossellini (10/91), Mickey Rourke (4/92), Meg Ryan (1/91), Arnold Schwarzenegger (6/92), Cybill Shepherd (9/91), Sharon Stone (10/92), Gheorghe Visu (1/92), Bruce Willis (2/91).

Coperți și Postere

Ilinca Goia, Ana Szeles și Florin Pierșic, Roman Polanski și Emmanuelle Seigner, Liz Taylor, Douchka, Catherine Deneuve, Jerry Hall, Bianca Brad, Kevin Costner, Madonna, Diana Gheorghian, Mickey Rourke, Robert Redford, Greta Scacchi, Claudiu Bleoș, Michelle Pfeiffer, Jeremy Irons, Kim Basinger, Sergiu Nicolaescu, Ornella Muti, Marilyn Monroe, Stéphanie Lawrence, Cecilia Birbora, Johnny Hallyday și Adeline, Kylie Minogue și Charlie Schlatter, Valeria Golino, Isabelle Adjani, Warren Beatty, Vanessa Paradis, Tom Cruise, Gabrielle Lazure, Elvis Presley, Rossanna Arquette, Béatrice Dalle, Demi Moore, Eddie Murphy, Richard Gere, Janet Jackson, Julia Roberts, Carmen Galin, Mircea Dănuș, Arnold Schwarzenegger, Sharon Stone (nr. 1-12, 1990); Jennifer Connelly, Mel Gibson, Stefan Banica jr., Bruce Willis, Laura Dern, Anna Sămoșkina, Jeff Bridges, Julia Roberts, Patrick Swayze, Kevin Costner, Mathilda May, Daniela Nane, Dominique Sanda, Jean Paul Belmondo, David Hasselhoff, Charlotte Gainsbourg, Jodie Foster, Christophe Lambert, Sylvester Stallone, Richard Gere, Sophie Marceau, Sandra, Manuela Hărăbor, Jason Patric, Kathleen Turner, Cybill Shepherd, Bruce Willis, Hippolyte Girardot, Rob Lowe, Isabella Rossellini, Familia Ewing, Patrick Swayze și Keanu Reeves, Sophie Duez, Alain Delon, Tricia Leigh Fisher, Adrian Pintea, Emmanuelle Béart, Bianca Brad, Jean Claude van Damme, Johnny Depp, Miss Kati (nr. 1-12, 1991); Brad Pitt, Melanie Griffith, Oana Pellea și Gheorghe Visu, Julia Roberts și Richard Gere, Michele Placido, Giuliana de Sio, Kelly Preston și John Travolta, Nicole Kidman, Dallas, Kevin Costner, Luis Chiles, Jean Paul Belmondo și Claudia Cardinale, Gene Tierney, Uma Thurman, Jodie Foster, Lambert Wilson, Maia Morgenstern, Elvis și Frîscilla Presley, Twin Peaks, Fanny Ardant, Arnold Schwarzenegger, Kim Basinger, Farah Fawcett, Florin Pierșic jr., Marilyn Monroe și Yves Montand, Sheryl Fenn, Michele Placido, Prințul deșertului, Destinul familiei Howard, Demi Moore și Bruce Willis, Kyle MacLachlan, Mädchen Amick, Terminator 2, Basic Instinct, Ștefan Banica jr., Batman revine, Ghostbusters, Robert Downey jr., Victoria Principal, Arma mortală 3, Sharon Stone, Mel Gibson, Hook (nr. 1-12, 1992).

Fan Club

(biografiile, nu numai artistice) ale actorilor preferați: Mädchen Amick (9/92), Kim Basinger (6/92), Kabir Bedi (2/92), Richard Chamberlain (7/92), Tom Cruise (9/92), Audrey Landers (8/92), Steve McQueen (3/92), James Marshall (11/92), Michele Placido (4/92), Elvis Presley (5/92), Victoria Principal (2/92), Christopher Reeve (7/92), Sylvester Stallone (10/92).

În acest an au semnat: Dan Adrian, Mircea Alexandrescu, Nicolae Baboi, Bogdan Burileanu, Călin Căliman, Romulus Captescu, Ioan Chirilă, Cristina Corciovescu, Irina Coroiu, Radu Cosășu, Adina Darian, Valeriu Deac, H. Dona, Dana Duma, Magdalena Gabrea, Călin Gheorgescu, Lucian Gheorgescu, Paul Ghiță, George Littera, Roland Man, Alice Mănoiu, Magdă Mihailescu, Mălin Mușatescu, Daniel Paunica, Constantin Pivniceru, Aura Păran, Manase Radnev, Sergiu Selian, Eva Svirbu, Dumitru Solomon, Sorina Stark, Doina Stănescu, Julieta Tintea, Cristian Topescu, Sanda Vișan.

Vă răspunde:

Aurelian Popescu, București; Petre Verescu, Cluj; Adeline Hirișu, Huși; Vasile Vladimir, Pașcani.

PATRICK SWAYZE. 40 ani. Primii pași în cariera artistică i-a făcut în sala de dans a mamei sale (fostă balerina). A urmat cursurile unei școli de balet, dar nerezind să găsească un angajament, a muncit cîtiva ani ca zădar. Cîștigă — prin concurs — un loc în cunoscuta *Elliot Feld Ballet Company* din New York. Cum de la dans la actorie nu este decît un pas, Patrick acceptă rolul din serialul tv *Nord și Sud* (partenera Leslie Ann Down, văzută de spectatori noștri în *Strada Hanovra*). Atrage atenția producătorilor și prinde „din zbor” rolul principal în filmul lui Emile Ardolino, *Dirty Dancing* (1987), rol care-i folosește în primul rînd cațitățile de dansator. Filmul îl propulsează în rîndul ve-

detelor, dar Swayze respinge etichetarea de sex simbol. „Refuz să rămîn prizonierul imaginii unui tip care nu știe decît să danseze bine și să se poarte ca un cretin dr și gelos. La începutul carierei de actor acceptam aproape orice rol în speranța că așa mă voi face remarcat de Cei Mari. Foarte repede am fost considerat „idol al tinerilor”. Am încercat din rîspături să scap de imaginea asta. Pe vremea aceea aveam eu însuși probleme, eram stresat, înfricoșat chiar de uriașul mecanism în care intrasem și de care puteam fi strivit — ca ațîția alții — dacă nu aveam rezistență. Începuserm să beau. Ceea ce m-a salvat a fost patima mea pentru dans și gimnastica și mai ales soția mea, actrița Lisa Niemi. Sîntem căsătoriți de 17 ani și cred că ea a fost suportul meu moral într-o perioadă dificilă a vieții mele”.

După o serie de filme în care este folosit în primul rînd datorită fizicului (*Outsiders* — r. Francis Ford Coppola, *Intocscarea în infern* — r. Ted Kotcheff, *Grandview USA, Young blood, Zorile roșii*) Patrick Swayze renunță o perioadă să mai filmeze și se hotărăște să urmeze un curs de artă dramatică. Rezultatul nu se lasă așteptat. Noua serie de filme care urmează — *Roachhouse, Steel dawn, Tiger Warsaw* și, mai ales, în 1990, *Ghost* — îi consolidează cariera. Rolul din *Ghost* l-a acceptat în pofida neîncrederii tuturor și mai ales a regizorului Jerry Zucker. Cu *Point Break* (r. Katherine Bigelow — 1991) Swayze câștigă un alt pariu cu sine însuși. El este un anti-erou, personajul bazîndu-se nu numai pe datele fizice ale actorului. Pentru acest film și-a perfecționat totuși tehnica de surfer și a învățat să sară cu parașuta.

Ultimul său film este *Orașul bucuriei* (după best-sellerul lui Dominique Lapierre) în regia lui Roland Joffé. „Mi se oferă o gramadă de bani — spune actorul — pentru roluri care mai de care mai cretine. Cînd mă hotărăsc să fac un film trebuie să cred în ceea ce fac. Nu pot altfel. E adevărat, aici la Hollywood este tentat să accepti orice fel de roluri, mormit de sumele oferite. Din cauza asta am avut întotdeauna probleme cu cei de aici. Am muncit enorm ca să ajung cunoscut și nu vreau să ratez. Nu cred în șansă. Cred că omul își face norocul cu mina lui”. În afara pasiunii pentru cinema, lui Swayze îi plac artele marțiale, florile, caii pur sînge (pe care-i crește în ranch-ul propriu), să facă plimbări sub clar de lună... „Idolul său este Errol Flynn. Cea mai mare dorință: să aibă o fermă tot atât de întinsă ca cea a lui Mel Gibson: 17.000 acri! Deocamdată este proprietarul unui ranch în statul Utah, numit „Rancho Bizarro”, pentru că — spune Swayze — tot ce face parte din viața omului este foarte bizar.

Pe scurt:

• **Claudia Mărginean, Alba Iulia:** Interpretă lui Kitty Baibec din *Moștenirea familiei Guldensburg* se numește Susanne Uhlen.
• **Maria Diana, București:** Într-adevăr, „ați căzut pradă asemănării cu Brad Cole”. Fotografia publicată în nr. 7/92 îl reprezintă — totuși — pe Richard Chamberlain.
• **Andrei Mirică, Iași:** Anthony Perkins a murit la 12 septembrie 1992

Din sumar: Nr. 12/92

Sumarul sumarelor
Dialog cu cititorii
În premieră: Drumul cînilor de Laurențiu Damlan
Anul cinematografic la noi și în lume
Întîlniri cu Moș Crăciun
Sărutul, ieri și azi
Correspondență din Tel Aviv
Azi, ei sint vedete: Maia Morgenstern, Béatrice Dalle, Mel Gibson
Pe ecrane: Amantul, Soldatul universal, Bugay, Arma mortală 3
Hollywood '92:
Pași în doi
Cinerama: Film Fax
Fan Club: Videoghid

SPIRITUL DE OBSERVAȚIE LA DEBUT

Maria Cristina Brașoveanu din București debutează în corespondența cu noi printr-o declarație pe care, din orgoliu, n-o putem trece cu vederea: „...

„Iubesc aceasta revistă cu nume și suflet nou, deschisă și sinceră, prin care orice cinefil, cred, își poate potoli setea de film și prin intermediul careia orice simplu privitor de film poate avea șanse să devină cinefil. De-a lungul timpului, această revistă m-a determinat să caut și să găsesc acele filme pe care cu greu le poți uita și care mi-au marcat pur și simplu existența. Citeva titluri ar fi: *Rocco și frații săi*, *Eclipsea*, *Casablanca*, *Drumul spre înalta societate*, *Noaptea generalilor*, *Becket* și multe altele. Tot revista Cinema m-a făcut să iubesc și filmul românesc. Da, să-l iubesc.”

Dupa aceasta măgulitoare declarație, proaspata corespondenta se ocupa de filmul românesc. Citeva notații sînt demne de a fi reproduse: „Chiar dacă mulți considerau filmul românesc sinonim cu lipsa de calitate și valoare, eu nu cred ca este așa. Au existat într-adevăr și filme slabe, unele dintre acestea chiar laudate de critica de specialitate, dar s-au făcut și filme de incontestabilă valoare și, cînd spun asta, mă gîndesc nu numai la acele vechi filme reprezentative ale cinematografului românesc ci

Moara cu noroc sau ecranizările unor scrieri ale lui Caragiale, dar și la cele mai noi: *Să mori rînit din dragoste de viață*, de exemplu, sau creațiile Malvinei Urșianu, simbolice, după parerea mea — și așa vrea să mă corectăți dacă greșesc — pentru ceea ce înseamnă un film de atmosferă psihologică (...). Mă întrebam unde sînt aceste filme, de ce nimeni nu mi vorbește despre ele și nu mai este oferita nici o posibilitate de a le vedea. Doar pentru ca ele au fost făcute în „perioada de tristă amintire”? E adevărat că unele, din aceste filme conțineau idei sau situații adaptate la vremurile de atunci, în „spiritul” anilor lumina”, dar ele purtau totuși, dincolo de asta, amprenta unui stil, a unei maniere artistice (despre) care cred că e pacat să fie ascunse, lasate în întinerie. Aceste filme și altele ca, de exemplu,

● Ne place sau nu, Dallas merge mai departe (Priscilla Presley — Jenna Wade)

Meandre at lui Mircea Saucan sau Filip cel bun al lui Dan Pita, pot fi considerate „de tristă amintire”? Mi se pare absurd!”

Opinia corespondentei este cit se poate de corectă. Bineînțeles că fiecare cinefil poate înmulți titlurile citate, adăugînd preferințele proprii. În același timp, Maria Cristina Brașoveanu își arată insatisfacția față de repertoriul cinematografic «la zi»: „Producții ieftine în care abundă violența și erotismul, scene sexy sau dure, de groază sau vulgare — cu așa ceva se poate modela gustul publicului care, din nefericire, m-a mai apucat să vadă și altceva? Nu este de mirare în cazul acesta că sălile de cinematograf au scaunele tăiate și podeaua acoperită cu „covoare” de coji

de seminte, iar aerul este pur și simplu de nerespirat”.

Aparent, nu există nici o legătură cauzală între calitatea filmelor de pe ecran și calitatea spectatorilor din sală, respectiv consecințele acestora din urmă: scaune tăiate, coji de seminte etc. În realitate însă — observația corespondentei e foarte adevărată — la așa filme, așa spectatori (cum e turcul, și pistoliul). E greu de imaginat ca la un film de Antonioni, bunaora, spectatori să se îndelentească, în timpul vizionării, cu tăierea scaunelor...

În sfîrșit, citeva aprecieri cu privire la **Tăcerea mielilor**: „Este ceva nou, intrinsec, original pentru noi, dar am impresia că este 5 premii Oscar nu sînt în totalitate justificate. Filmul nu mi se pare net superior (dar a fost cap de serie; pentru edificare citiți N.C. nr. 5/1992, p. 8—9 n.n.) altor producții cam de același gen (aș include aici serialul *Twin Peaks*), dar este «la modă» și în orice caz merită a fi reținut măcar pentru jocul celor doi protagoniști dacă nu pentru altceva. Jodie Foster și Anthony Hopkins reușesc două creații remarcabile printr-o interpretare inteligentă și subtilă a relației de tip special, nu lipsita de o «oarecare tandrețe» care se stabilește între personajele lor din film — vezi gestul dr. Hannibal de a atinge cu degetul, printră grații, mina tinerei agente F.B.I. gînd aceasta vrea să-și recupereze dosarul uitat în celula lui”.

Iată că spiritul de observație, ca și simțul critic, se exercită, cu finețe, nu numai asupra relației dintre valoarea repertoriului și valoarea publicului...

O LIPSĂ CARE NE POATE FI FATALĂ

Soarta culturii pare să-i preocupe mai mult pe consumatorii de cultura, deosebi pe cei tineri, decît pe unii dintre aceia care, aflați în fruntea administrației, a unor organisme legislative sau politice, ar trebui să-i apere dreptul la existență. S-a înscăpat în stratosfera vieții politice o teribilă nepăsare, cultura e lăsată în voia acestei tranziții turburii, mocirtoase, se preferă prelungirea agoniei centraliste și menținerea la suprafață a unor vechituri compromise, în timp ce cultura cu toate instituțiile ei, este împinsă, brutal sau tandru, către faliment. Sau către

„privatizare” (?). Cine să-și asume costurile culturii, cînd toată lumea se îngheșue să producă nimic altceva decît bani? Proiectele culturale sînt încurajate mai mult moral decît financiar, iar rezultatul este îndiospuziții spirituale trîzînd către ostilitate declarată încușe să-și arate chipul amenințator. Din Cugir (Alba), **Daniel Maier**, elev la cursuri postliceale, ne scrie: „Analizînd situația «noului» tineret, cred că este la un pas de o nobilă tragedie — tragedia de piață în economia de piață (...). Cărțile bune pe care un adolescent ar vrea să le citească costă enorm. Mai ieftină este o sticlă de vodcă sau o plimbare cu... o mașină străină. Dacă bietul unul film bun costă de la o sută în sus, atît pentru un elev cit și pentru un adult, atunci mai eficient ar fi să închidem cinematografele și să facem bururi de noapte, ca oricum sînt dotate cu video, nu? Virsta adolescenței este și virsta tentației, am început să privim de jos în sus la șomerii ce vin de dincolo, ori la bișnițarii ce-și învîrt ghiulurii pe degete, permițîndu-și tot felul de aventuri și afaceri murdare, pentru că, așa cum îmi spunea unul dintre ei, «legea sîntem noi» sau, mai bine zis, banii lor (...). Întrucît o parte din fondurile statului trebuie alocată dezvoltării economiei, agriculturii, privatizării, alegerii ș.a.m.d., domniilor din conducere nu trebuie să uite că lipsa fondurilor în cultura, în protejarea tineretului ne poate fi fatală”.

Aceste cuvinte ni le scrie așadar un elev, nu un om politic sau un creator. Un simplu consumator care are din ce în ce mai greu acces la cultura.

Daniel Maier e preocupat de viltorul filmului românesc: „Care va fi perspectiva filmului, a celui românesc în special? (...) Această minunată artă a început să-și submineze numele, fie că e banul de vin? Dacă înaintea **Liceenilor** au fost cenzurați, totuși au fost licenți, acum sînt în stil de „rock'n roll” (...) Cred că trebuie eliminat termenul de „liceeni” și înlocuit cu termenul de „trupă” sau „gască”. Un coleg mai mic îmi spunea: „Cînd am vizionat **Liceenii**, îmi venea să pîng ca v trebuie să termin liceul; școala, colegii îmi erau tot mai dragi. După ce am urmărit partea a doua, parcă nici nu mai aveam chef de școală”. Observațiile, foarte lucide, ale elevului de la Cugir ar trebui să ne dea fiori.

D.M. se referă și la revista noastră: „După revoluție m-a impresionat mai mult revista Cinema, care într-adevăr acum ne poate delecta și forma o bună cultură în domeniu, chiar mai mult decît filmele vizionate”.

CE AVEȚI, DOMNILOR, CU FRANCEZII?

Căthya din București ia apărarea actorilor francezi: „De ce pe Kirk Douglas l-ați prezentat pe 2 pagini și pe Depardieu pe una singură? Să nu mai vorbesc (adică, scriu) de Yves Montand! Ce aveți, domnilor cu francezii? Un actor așa mare ca Yves nu merită decît două coloane în revista dv.?” Da, merita și mai mult, e și parerea noastră. „Vreau o rubrică permanentă «Meru vedete», sau «Napoi la stelele de altădată», sau «Idolii de ieri, idolii de azi» sau cum vreți să-i spuneti cu actorii celebri ca Jane Fonda, Robert Redford, Meryl Streep, Robert De Niro și alți actori pe care nu prea i-am văzut în paginile revistei dv. Apropo, să nu-i uităm pe ai noștri: ce-ar fi să-i luăm un interviu lui Adrian Pintea?”

De acord, în principiu, cu propunerile lui Cathy. Să vedem cum ne descurcăm cu spațiul, numărul de pagini e limitat, ca propuneri bune vin de peste tot...

Rubrica „Dialog cu cititorii” este realizată de Dumitru SOLOMON

„Noul Cinema”
va putea fi cumpărat
și de la sediul redacției:
Piața Presei Libere nr. 1,
întrarea B, etajul III, cam. 311

(avea 60 de ani), în urma necruțătoarei boli numită SIDA.

● **Emilia Budescu, str. Costache Negri bl. A 11, sc. A, ap. 11, et. 2, Tirgu Ocna, Bacău, cod 5467** dorește sa corespundeze cu iubitori ai muzicii și cinematografului indiene.

● **Olivia Atodiresel, str. Banat, bl. B 3, sc. A, et. 4, 17, Pitești, cod 0300** este o mare admiratoare a lui Tom Cruise și vrea să corespundeze cu fani ai actorului american.

● **Hallemas Lorena, str. Panselelor nr. 1, bl. E7, sc. B, ap. 19, ap. 4, Sînnicolau Mare, jud. Timiș, cod. 1976** dorește — și ea — să corespundeze cu iubitori ai celei de-a șaptea arte.

● **Mihăița Stolnicu, Botoșani** Eroul filmului *Omul din Atlantida* este într-adevăr Patrick Duffy — Bobby Ewing din serialul *Dallas*.

Doina STĂNESCU

● Patrick Swayze și Keanu Reeves în *Point Break*

DRUMUL CÎINILOR

Istoria acestui film despre istorie ar fi arătat cu totul altfel dacă el s-ar fi născut „la vremea lui”. Adică atunci când anumite dosare s-au deschis prudent și oportunist, scoțind la iveală pentru scurt timp înfăptiri pe cât de adevărate, pe atât de greu de crezut datorită caracterului lor cutremurător.

Realitatea anilor '50, însemnați în memoria (lui) nației sub sintagma „obsedantului deceniu”, făcea din astfel de înfăptiri tragice un titlu de sinistră glorie revoluționară. Confruntarea absurdă, nimicitoare dintre frații aflați de o parte și de alta a baricadei reprezentate în jalnică opinie a promotorilor ei, un element de purificare. Se urmărea pervertirea ireversibilă a esenței morale definitive pentru un întreg popor: bunul simț, moderația, credința în cinste și în legile sacre ale omiei. Într-un cuvânt: în Dumnezeu.

Inspirat din asemenea stări de lucruri, romanul lui Ion Lăncrăjan a fost recomandat de către reprezentanții puterii, iar ulterior respins de către aceiași purtători ai capriciilor ideologice. Încercările repetate ale regizorului Sergiu Nicolaescu de a se aproba scenariul unei ecranizări s-au izbit de același rezerve ferm, semn că cineva, acolo sus, își va fi dat seama de potențialul revelator al poveștii, ce fusese dezvaluită cu „mindrie patriotică” și „profesional” drept un caz autentic.

Date fiind compromisiile obligatorii pe atunci, e mai bine că filmul nu a fost făcut. Deoarece, așa cum scriam și la **Casa din vis** a lui Ioan Cărmăzan (vezi Noul Cinema nr. 3/92), ar fi ieșit cu totul altceva și era păcat.

Într-un peisaj al Laurențiu Damian, scenariul a suportat firești modificări, poate mai puțin de structură, cât de stil și de ton. Confruntarea dintre frațele cel rău (oferitor de securitate, conturat cu o remarcabilă economie de mijloace de către George Alexandru) și familia sa are loc în același spațiu rural, privit ca matrice a spiritualității și sensibilității perene. Dar modul în care este acesta conturat și investigat trimite cu gândul la un ipoteetic Macondo românesc, în care stăruie istoriei pot face ravagii, fără a atinge însă reperul moral fundamental intruchipat în persoana mamei, personaj pe care Olga Tudorache îl duce spre perfecțiune (întrind comparația prin raportare la Ursula Iguaran), martor al unui veritabil veac de singurătate.

Ritmul și atmosfera povestirii cinematografice, care se articulează coerent, țin de temperamentul regizorului și de viziunea sa asupra lumii care, ca orice viziune artistică, are un pronunțat (uneori excesiv) caracter subiectiv, definitoriu pentru un autor autentic, așa cum este, fără îndoială, semnatul filmului de care ne ocupăm. Dimensiunea tragică face parte din ființa sa. Prin prisma acestui dat, întrupări și destine, oameni și stări, toate sînt văzute și simțite la modul incandescent, pe alocuri patetic. Dacă în această privință ar putea exista obiecții, în nici un caz nu i se poate contesta regizorului sinceritatea demersului, ca și rezonanța amplificată

prin intermediul căreia el percepe lumea și personajele cu care ajunge să se identifice.

Antinomii de genul inovație-inocență, puritate-abjecție, responsabilitate-fatalitate se contopesc, în **Drumul cîinilor**, într-un amestec confuz și dramatic, al cărui rezultat, la nivelul relațiilor dintre protagoniști nu poate fi decît dezastuos.

În peisajul înghețat, de un alb ce nu mai poate rămîne imaculat, ordinea comunistă este instaurată brutal și absurd, răvășind totul. Fanaticul instigator, răspunzător și executor al fardăleșii nu are, cum se spune, nici mamă, nici tată. În locul lor tronează și ordonă „tătuțul” Stalin, al cărui portret va înlocui, emblematic și malefic, icoana creștinească.

Vinătorea de frate înseamnă ticăloșia ajunsă la apogeu. Crime pe cît de inalficabile, pe atît de inutile jaloanează drumul cîinilor, ținuți în lesă și

asumă partea sa de vinovăție. Dacă în versiunea inițială (romanul lui Lăncrăjan) mama își ucide fiul printr-un act destul de neverosimil, la Damian sîrșește prin a blestema pîntecele care l-a zămislit. „Blestemul național — iată temelia nefericirii parca fără sîrșiți a unui întreg popor” — este concluzia dezolantă pe care o formula la o conferință de presă, în maniera sa acut-temperamentală, Laurențiu Damian.

De aici patetismul tonului, accentele retorice (nu puține, dar mai temperate decît în primul său film, **Rămînera**) și intensitatea imprecăției care-i definește discursul artistic. Regizorul își confirmă unele date ce l-au marcat debutul în filmul de ficțiune, diminuînd sau renunțînd la altele. El și-a păstrat specificul narativ, chiar dacă factura povestirii a eștigat în rigoare. Regăsim totodată accentul major pus pe atmosferă și pe mișcarea amplă, uneori savantă, în ca-

Am ales libertatea

Astăzi, cînd calibrul unui regizor ține — oarecum artificial — de numărul filmelor de (cît mai) lung metraj pe care le-a semnat în cariera sa, Moscu Copel înseamnă o fericită și deosebit de interesantă excepție. Curtat sau îndemnat, ispitit ori somat să-și încerce forțele și norocul în domeniul ficțiunii, el alege libertatea... de a realiza în continuare documentare. Unul după altul, acestea par a fi la începutul lor o joacă (trăsnaie, găselniță, încercare), sîrșind întotdeauna prin a ajunge veritabile evenimente, așa cum au fost — și au rămas — **Serații, Căutătorii de aur, Pe malul Ozanei, Va veni o zi.**

Pe „drumul cîinilor”: Mama (Olga Tudorache) și fiii (Dan Condurache, George Alexandru)

asmuțiți să sfîșie, să înapăiminte și să nimicească. „Omul nou” (produs al unei epoci strîmbe) nu se naște, ci se formează, înalțîndu-se pe cadavre. Dezumanizarea se produce gradat, dar fără echivoc: la început în genunchi, apoi culcat, țîrț... și așa mai departe. Încendierea bisericii aduce o steluță în plus pe epoleți, iar odată cu ea ordinul de a acționa devastator și ignobil acasă, printre alții. Procedeele (de aceeași esență cu cel al „re-educării” practicate la închisorile din Pitești de Nicolae și compania) propaga cu cinism spaîmă, umîlirea, capitularea. Pervertire sau moarte — tertium non datur. Regimul terorii cere singe — al celui trădat sau al celui care nu consimte să trădeze. Personajul unchiului obligat la sinucidere (rol de mare virtuozitate al lui Valentin Uritescu) își găsește multiple comunicări cu Dumitru al lui Nae din „Delirul”. Cîinii și-au schimbat doar culoarea, rămînd la fel de feroci. Alternativa fratelui cel bun (care încă n-a apucat să se manifeste și să păcătuiască, la rîndul lui) pare a închide cercul vicios. Rezișta acestei grozavii doar luciditatea și forța spirituală a mamei, venind să contureze și mai pregnant contrastul ireconciliabil dintre divin și diabolic, dintre blestem și har. Durerea ei în fața catastrofei se împletește cu un sfîșietor sentiment de responsabilitate. Aici a intervenit salutar autorul filmului, răsurnînd nu datele personajului, ci modul în care ea își

dru. Din acest punct de vedere, apare evident că plastica rafinată, îndelung elaborată a imaginii (pentru care Anca Damian și-a binemeritat premiul din acest an de la Costinești) îi este mai apropiată de suflet decît virtuțile dinamizatoare ale montajului.

Chiar în atari circumstanțe, aportul Cristinei Ionescu la fluiditatea povestirii cinematografice rămîne marcant. Cît despre discursivitatea acesteia, țin în calcularea planurilor obsesiv-eterice, cred că această opțiune ține mai curînd de maniera stilistică a căreia relativă desuetudine pare a fi fost deliberat aleasă întru redarea spiritului de epocă.

În pofida unor soluții discutabile, ca și a unor lungimi evitabile, **Drumul cîinilor** înseamnă un film nu atît plăcut, cît necesar. El nu este destinat consumului oarecare, spre a distra ori a trece timpul unui public superficial, ci mai ales memoriei culturale și afective a unui popor aflat în situația de a-și re-evalua opțiunile.

Bogdan BURILEANU

Drumul cîinilor — O producție Star Film 22; scenariu: Ion Lăncrăjan; decoruri și costume: Radu Corciova; muzică: Cornelia Tăutu; montaj: Cristina Ionescu; sunet: Anușan Salamanian; imaginea: Anca Damian; regia: Laurențiu Damian; cu: Olga Tudorache, George Alexandru, Dan Condurache, Valentin Uritescu, Luminița Gheorghiu, Dorel Vișan, Mircea Albulescu.

Spre onoarea sa, regizorul nu a fost în situația de a-și schimba după 1989, nici preocupările tematice și nici conținutul ideatic al opere sale. El abordează la fel de lucid realitatea, armonizînd penetrația observației cu umorul și chiar cu o foarte personală nuanță de tandrețe. Ceea ce își modifică Moscu Copel odată cu acest film este maniera sa de exprimare a ceea ce vede și simte. Aluziile subtile și metaforele rafinate, dar intens semnificative, sînt înlocuite de o tratare directă, de maximă incivilitate la problematice. Analizînd fără prejudecăți sau menajamente soarta emigranților români împrăștiați astăzi, într-o disperare economică sau morală prin Europa, demersul său dobîndeste relevanță prin stăpînirea sigură a mijloacelor moderne de cineașistică, conștinnd în imbinarea suplă, expresivă a reportajului cu interviul.

Rezultatul: 50 de minute de film spun aproape totul despre destinul deloc de invidiat al dezamagiților, înșelaților sau aventurierilor care au pornit să-și caute mai puțin identitatea și mai mult norocul, acolo unde tot mai mulți localnici se arată tot mai puțin dispuși a-l accepta.

Văzînd acest metraj mediu de o remarcabilă obiectivitate într-o proiecție comună cu filmul accentuat subiectiv al colegului său de generație, Laurențiu Damian, relația complementară dintre ele apare pregnantă. Hăituiți în mod tragic la ei, acasă, pe drumul cîinilor, prea mulți români au ajuns să colinde jalnic, într-o bizară și inutilă libertate, pe drumurile străinilor. Umiliția este deplină, iar lipsa de sens și de speranță — certă.

Alegeți, vă rugăm...

B.B.

Anul cinematografic la noi în lume

ianuarie

▶ Neașteptată cooperare cinematografică între Statele Unite și Europa: aflat în mare dificultate financiară, studioul Carolco primește un ajutor substanțial din partea postului francez de televiziune „Canal Plus”.

▶ În Franța filmul **Amantul** de Jean Jacques Annaud înregistrează un record de box-office: 200.000 spectatori în numai o săptămână de la premieră.

▶ La Vaulx-en-Verin (Franța) are loc prima ediție a festivalului „Cinema și mahala”, având în selecție pelicule ce reprezintă realitatea cartierelor marginase.

▶ Se declară falimentul studioului american „Orion Pictures”, cel care a produs majoritatea filmelor semnate de Woody Allen. Compania New Line Cinema se oferă să-l cumpere.

▶ După 21 de ani de interdicție, filmul **Ultimul tango la Paris** primește în sfârșit aprobarea cenzurii din Chile să fie proiectat pe ecrane.

▶ Brian De Palma refuză lansarea unei serii T.V. adaptată după filmul său **Incoruptibili**.

▶ Ajuns la a XX-a ediție.

Festivalul filmului fantastic de la Avoriaz, acordă Marele Premiu peliculei poloneze **Evadarea cinematografului — libertate** de Wojcech Marcewski.

▶ Moare actorul José Ferrer (80 de ani), câștigătorul premiului Oscar în 1950 pentru rolul principal din **Cyrano de Bergerac**.

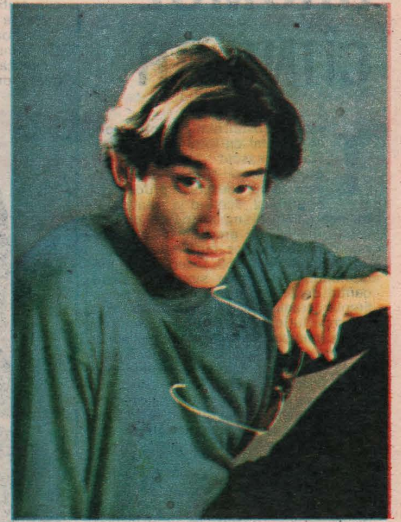
▶ Organizat de Robert Redford, Festivalul Sundance, consacrat cinematografului independent american, înregistrează o audiență cu 30% mai mare decât în anul precedent. Marele Premiu: în supă de Alexander Rockwell.

februarie

▶ A 42-a ediție a Festivalului de la Berlin include în selecție un mare număr de pelicule americane. Marele Premiu, foarte contestat, pleacă în Statele Unite. Marele Cannon de Lawrence Kasdan. Festivalul dedică o retrospectivă studiourilor Eberly și Eberly (devenite câteva decenii DEFA - Berlin), în scopul vădit de a susține supraviețuirea lor. Filmul nostru **Rămânerea** de Laurentiu Damian este prezentat la Berlin în cadrul secțiunii „Panorama”.

● Robert Redford—creatorul Festivalului de la Sundance

● Tony Leung a devenit vedetă după **Amantul** de Jean Jacques Annaud

▶ Premiile „Globul de aur” au revenit actorilor Jodie Foster, Nick Nolte, Bette Midler, Robin Williams, Mercedes Ruehl, Jack Palance, filmelor **Bugsy**, **Frumoasa și bestia**, **Europa**, **Europa** și regizorului Oliver Stone.

▶ La Praga 60 de cineaști se opun unui proiect de privatizare a studiourilor Barrandov. Fondat în 1931 de unchiul și bunicul fostului președinte Vaclav Havel, aceste studiouri făceau parte din proiectul „marii privatizări” lansat în Cehoslovacia.

▶ Zece videoteci din Rhode Island (S.U.A.) sunt amenințate de un grup de extrema dreapta pentru a fi pus în circulație filmul **Febra junglei**, de Spike Lee, un love story dintre un negru și o alba.

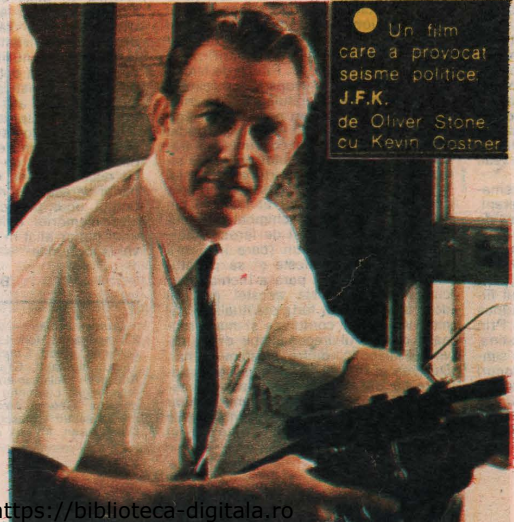
▶ Patrick Swayze este ales actorul anului de Asociația Națională a Proprietarilor de Săli din S.U.A.

▶ Premiile César au ca vedetă pelicula **Diminștile muzicii** de Alain Corneau, câștigătoare la categoriile: cel mai bun film, regie, rol secundar feminin, muzică, imagine, sunet, costume. Marele invins este **Van Gogh** de Maurice Pialat, premiat doar pentru interpretarea lui Jacques Dutronc.

martie

▶ Anunțată în 30 martie, lista premiilor „Oscar” pe 1991 este dominată de **Tăcerea mieilor**, deținător a 5 trofee; cel mai bun film, cel mai bun regizor (Jonathan Demme), cel mai bun

rol principal masculin (Anthony Hopkins), cel mai bun rol principal feminin (Jodie Foster), cel mai bun scenariu (Ted Talley). La acea dată pelicula rula pe ecranele noastre.

● Un film care a provocat seisme politice: **J.F.K.** de Oliver Stone, cu Kevin Costner

▶ Premiile Uniunii Cineaștilor din România pe anii 1990 și 1991 sînt acordate în cadrul unei ceremonii fastuoase, în noua sală de festivaluri de la cinematograful „Studio”. UCIN are în sfârșit, pe propria cheltuială, o casă a cineaștilor.

▶ Mega- starul american Warren Beatty împlinește 55 ani. Este decorat de ministrul culturii din Franța, Jack Lang, cu Ordinul Artilor și Literelor.

▶ Se aniversază 50 de ani de la premiera legendarului film **Casablanca**: noi copii sînt lansate în sălile de cinema.

▶ Nick Nolte este desemnat de revista „People” bărbatul cel mai sexy al anului.

▶ Micul actor în vîrstă de 12 ani, Macauley Culkin primește pentru două spoturi publicitare comandate de firma Pepsi Cola un onorariu record: 2 milioane de dolari.

▶ O statistică a C.N.C. francez stabilește că producția națională și-a pierdut 30% din spectatori. Aceeași instituție anunță însă în luna noiembrie o creștere cu 7% față de anul trecut a cifrei de frecventare a sălilor.

▶ În urma vilvei stîrnită de filmul **JFK** de Oliver Stone, în Senatul american s-a depus un amendament pentru redeschiderea dosarului Kennedy, blocat, teoretic, pînă în anul 2029.

● Cher a luat parte la inaugurarea fastuosului Eurodisneyland

Întoarcerea, peliculă finanțată de un producător francez.

▶ Se inaugurează cu mare pompă, în localitatea franceză Marne-La-Vallée, Eurodisneyland. La ceremonie participă staruri americane: Eddie Murphy, Tina Turner, Cher.

▶ La București are loc Gala filmului spaniol ce prezintă publicului românesc operele unor importanți cineaști iberici: Pedro Almodóvar, Carlos Saura, Vicente Aranda.

▶ Festivalul filmului realizat de femei de la Créteil (Franța) prezintă opera de pionierat a cineaistei Germaine Dulac, portretul actriței Bernadette Lafont și câteva retrospective dedicate unor actrițe — regizoare franceze.

▶ La 23 aprilie încetează din viață marele cineașt indian Satyajit Ray, autorul celebrelor **Pather Panchali**, **Trilogia lui Apu**, **Salonul de muzică**, cel despre care scriitorul Salman Rushdie scria că „a preferat istoria intimă epicii maiestruoase, fiind prin excelență poetul la scară umană”.

▶ Actrița americană Kim Basinger este dată în judecată de producătorul Carl Mazzacone pentru a fi rupt contractul prin care se angajase să joace în **Boxing Helena**, primul film regizat de Jennifer Lynch, fiica lui David Lynch.

▶ Cinemateca Română dedica o amplă retrospectivă regizorului Mircea Saucan, autorul unor importante filme precum

Cînd primăvara e fierbinte, **Meandre**, **100 de lei**. Cineaștul, care trăiește acum în Israel, încheieși în România filmările la

● Câștigătorii Festivalului de la Cannes, Pernilla August (premiu de interpretare feminină) și Bille August (Marele Premiu pentru **Cu cele mai bune intenții**) împreună cu actorul Tom Cruise

mai

▶ Ca urmare a revoltei populației de culoare de la Los Angeles, la începutul lunii, saile de cinema se închid în tot orașul.

▶ Actorul Mickey Rourke îi acuză pe regizorii Spike Lee și John Singleton că filmele lor au incitat violențele de la Los Angeles.

▶ Cu o zi înaintea inaugurării Festivalului de la Cannes (în 17 mai) încetează din viață Marlene Dietrich, cea care va rămâne pentru toți admiratorii ei „îngerul albastru”.

▶ Proiectat în selecția oficială a Festivalului de la Cannes, filmul **Balanța** de Lucian Pintilie este primit cu entuziasm de spectatori și de critica. Publicațiile de specialitate din Franța consacră peliculei zeci de pagini.

▶ Regizorul danez Bille August câștigă pentru a doua oară Marele Premiu la Cannes. El va declara ca acest al doilea trofeu, obținut pentru **Cu cele mai bune intenții** este datorat în primul rând scenaristului, celebrul Ingmar Bergman.

▶ **Arma mortală 3** se află în fruntea box-office-ului american cu 33 milioane de dolari încasați.

▶ Studiourile Babelsberg, foste DEFA-Berlin, sînt cumparate de societatea franceză „La Générale des Eaux” pentru 3 miliarde de franci francezi.

▶ La Hollywood firma japoneză Matsushita, care cumpărase studiourile „Universal”, înregistrează pierderi financiare în proporție de 49%.

▶ Un agent F.B.I. care se da drept ziarist pune mina pe 44 de fotografii cu nuduri ale faimoasei Madonna și accepta să le vîndă pentru 100.000 de dolari.

▶ În Franța Catherine Deneuve este aleasă, de cititorii revistei „Télé 7” cea mai populară stea a ecranului francez.

● Polanski, nonconformistul cu soția lui, Emmanuelle Bégin, protagonista filmului său **Lună de fiere**

Replicile anului

Kevin Costner: „Îmi acord dreptul de a-mi schimba părerea și aș dori ca guvernării noastre, în lumina rezultatelor sondajelor, să facă la fel... Orice ar fi, asta nu mă va împiedica să joc golf cu George Bush”.

(„Time”)

Jodie Foster: „Atunci cînd joc îmi petrec timpul telefonînd, devin paranoică, isterică: dimpotrivă, cînd regizez, mă ocup cu gîtitul, privesc la televizor și mă culc devreme”.

(„Studio”)

Marco Ferreri: „N-am abandonat niciunul din lucrurile care mă interesează. Ceea ce abandonez este publicul. E foarte dificil, cînd mergi înainte, să îți pașul cu cei care rămîn în urma. Atunci, în mod forțat sînt din ce în ce mai singur și cred că aceasta este natura mea”.

(„L'Événement du Jeudi”)

Nick Nolte: „Natura mea profundă este aceea a unui rebel. Sînt așa din adolescență. Intotdeauna am făcut ceea ce mi se interzicea să fac”.

(„Studio”)

Lucian Pintilie: „Un om este liber atunci cînd se hotărăște să fie”.

(„Cahiers du cinéma”)

Adrian Lyne: „Scenele erotice prea solemne au tendința de a fi nule. Sexul trebuie să fie intotdeauna nostim și sîngace, așa ca în realitate”.

(„Première”)

Roman Polanski: „Niciodată societatea nu a fost atât de liberală ca în acești ultimi ani. Mari speranțe de emancipare, momente de pace, de seninătate. Ne-am obișnuit atât de mult să fim înconjuțați de imagini, de drame și de violență încît ni se par azi normale”.

(„Studio”)

Sharon Stone: „Nimic mai deprimant decît să știi că toată lumea vrea să se culce cu tine și să te pomești, seara, singura în pat”.

(„Elle”)

Paul Verhoeven: „Se dorește ca toate personajele din **Instinct primar** să fie „corecte din punct de vedere politic”. Una din ultimele marote ale Americii este să nu dai niciodată un rol negativ unui negru, unui homosexual, unei femei... Minoritățile devin „vacii sacre”. Nu sînt de acord. În acest caz n-ar mai exista nici o drama, ar fi raiul pe pămînt”.

(„Paris Match”)

Sean Connery: „Mihail Gorbaciov ar fi trebuit să fie numit, în locul meu, barbatul cel mai sexy în lume. Extraordinară combinație de inteligență, calvitie și seninătate, care era imaginea sa de marca, mă face să mă gîndesc la Buddha”.

(„Elle”)

Jean Jacques Beineix: „Un regizor este azi în mod constant în reprezentajie. Face show-uri. Dar sîntem mai degrabă povestitori decît actori”.

(„Studio”)

Michael Douglas: „Dacă ești capabil, în viață, să minți pe cineva fără ca acesta să-și dea seama, o poți face și în fața camerei de filmat. Dîndu-mi seama de acest lucru, m-am simțit brusc decontractat și foarte liber”.

(„Studio”)

iunie

Michelle Pfeiffer a contribuit la succesul lui Batman revine

► Premiera pariziană a filmului **IP 5** de Jean-Jacques Beineix, a cărui vedetă, Yves Montand, a încetat din viață în timpul turnării. Pelicula cucerește, în aceeași lună Premiul publicului la Festivalul de la Seattle (SUA).

► În prima zi de la lansare, **Batman revine** bate toate recordurile de audiență.

► Actrița **Barbra Streisand** primește premiul „Commitment to life” pentru angajarea sa în lupta contra SIDA. Trofeul a mai fost decernat înainte vedetelor **Bette Midler**, **Madonna** și **Elizabeth Taylor**.

► O manifestație de 800 de persoane protestează împotriva hotărârii primăriei din comuna franceză **Les Herbiers** de a interzice proiectarea filmului **Instinct primar**.

► Comedia T.V. **În aer** regizată de **David Lynch** și **Mark Frost** este primită cu rezerve de public și de critica. Ca urmare, cei doi anunță că nu vor mai regiza niciodată împreună.

► O altă victimă a SIDA: cunoscutul critic francez **Serge Daney**, fost redactor-șef al revistei „Cahiers du cinéma”.

► Apare în Statele Unite o carte dedicată relației dintre **Marilyn Monroe** și frații **John** și **Robert Kennedy**. **Nemuritorii**. Imediat după apariția volumului, se vorbește despre o adaptare pentru ecran, cu **Madonna** în rolul principal.

► Prestigiosul **Muzeu de Artă Modernă** din **New York** organizează Festivalului de la **Cannes** o mare retrospectivă. Sînt proiectate 140 de filme care au făcut gloria festivalului de la înființarea lui (în 1946) pînă azi.

august

► La **New York** izbucnește cel mai mediatizat scandal cinematografic al anului, provocat de procesele care urmează separării cuplului **Mia Farrow** — **Woody Allen**. Premiera ultimului film al cuplului, **Soți și neveste** este amenințată de temerile producătorilor că publicul va sancționa abaterea morală a regizorului.

► La împlinirea vârstei de 90 de ani, cineastul **Paul Călinescu** este omagiat de Uniunea Cineaștilor și de **Cinemateca Română**. Primul nostru regizor premiat la **Veneția** (în 1939 pentru **Tara moșilor**), a revelat cu această ocazie

amănunte despre mai puțin cunoscutul sau film **România în lupta contra bolșevismului** (1941).

► La 18 august moare regizorul american **John Sturges** (81 de ani), semnatarul celebrului **Cei șapte magnifici** (1960) și al unor pelicule ca **Zi proastă la Black Rock** (1955), **Răfuială la O.K. Corral** (1957), **Ultimul tren din Gun Hill** (1959).

► După ce numeroși investitori americani au renunțat la întreprinderile lor hollywoodiene, șo-

cietatea producătoare, franceza **CIBY 2000** aparținind lui **Francis Bouygues** părăsește **Los Angeles-ul**.

► În ciuda prezentei pe generic a numelui lui **Marlon Brando**, **Cristofor Columb** regizat de **John Glenn**, înregistrează, în prima săptămîna, o cota complet nesatisfăcătoare de box-office: 4 milioane de dolari.

► **Jane Fonda** anunță că abandonează cinematograful pentru a se consacra gimnasticii aerobice, soțului ei și politicii.

► Personalități ale filmului francez se angajează în campania de susținere a tratatului de la **Maastricht**, printre care **Alain Delon**, **Catherine Deneuve**, **Gérard Philipe**, **Patrick Bruel**, **Nathalie Baye**, **Daniel Auteuil**, **Emmanuelle Béart**, **Sophie Marceau**, **Jean Jacques Beineix**.

Maria Ploae, protagonistă filmului care a cîștigat Marele Premiu la Costinești. Și va fi de Valeriu Jereghi

iulie

► La a XV-a ediție a Festivalului de la Costinești cineștii de peste Prut participă pentru prima dată în competiție. Marele premiu pleacă la Chișinău, cîștigat de **Valeriu Jereghi** cu **Și va fi**.

► La **Cinemateca Română** are loc o amplă retrospectivă a filmelor din **Québec**, datorată în primul rînd canadienului de origine română **Michel Buruiana**, director managerial al prestigioasei reviste **Séquences**.

► Actorul **Tom Cruise** își fondează propria sa casă producătoare.

► **Cinemateca new-yorkeză** îl omagiază pe actorul **Sean Connery**, cu participarea unor stele ale ecranului ca **Audrey Hepburn**, **Faye Dunaway**, **Richard Harris**.

► Încetează din viață, în vîrstă de 94 ani, actrița franceză **Arietty**. O legendă a cinematografului francez, ea este interpretată de neuitat a unor filme de **Marcel Carné**: **Noaptea amintirilor** (1939), **Copiii paradisului** (1945), **Aerul Parisului** (1954).

► În Statele Unite **Amantul** de **Jean Jacques Annaud** este cotelat inițial de comisia de specialitate cu NC — 17 (interzis sub 17 ani) dar la intervenția distribuitorului, va primi, după cîteva tăieturi, clasatia R, ca și **Instinct primar** ceea ce îi va asigura prezența în mai multe săli.

► Uniunea Cineaștilor din România alege, prin vot, pe noul președinte al C.N.C.: scriitorul **Petre Sălcudeanu**.

► Cel mai important premiu obținut anul acesta de un film românesc la Festivalul de la **Veneția**, „Leul de argint” pentru **Hotel de lux** de **Dan Pița**.

► La același festival „Leul de aur” revine filmului chinez **Povestea lui Qui Ju** de **Zhang Yimou**.

► În **București** încep filmările la coproducția franco-hispano-helveto-română **A trada**, pelicula de debut a tinărului **Radu Mihaileanu**.

► Societatea mixtă **Guild Film Romania** își începe activitatea cu distribuirea peliculei **Instinct primar** ce va înregistra în mai

septembrie

Dan Condurache și Johan Leysen în coproducția (Franța-România-Spania-Elveția) **A trada** de **Radu Mihaileanu**

puțin de două luni 1 milion de spectatori. Firma va continua sa asigure cel puțin trei premiere pe luna, imprimînd o traiectorie europeană difuzării cinematografice în România.

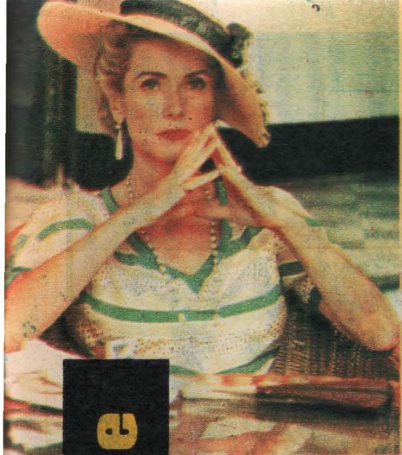
► Regizorul **Michelangelo Antonioni** împlinște 80 de ani. La **Paris** este omagiat prin impresionanta retrospectivă „Integrata Antonioni”.

► Moare, bolnav de SIDA, **Anthony Perkins**, fragilul actor intrat în legendă datorită rolului din **Psycho** de **Alfred Hitchcock**, dar și personajelor jucate în **Procesul** de **Orson Welles** sau **Vă place Brahms?** de **Anatol Litvak**.

► **Cenzura chineză** renunță la interdicția de difuzare aplicată peliculei **Soți și concubine** de **Zhang Yimou**. Decizia a fost influențată de „Leul de argint” primit în 1991 la **Veneția** și de faptul că acesta a reprezentat **China** la premiul „Oscar”, fiind nominalizat la categoria „cel mai bun film străin”.

► În **Franța** se hotărăște ca ziua în care cinematografele oferă bilete de cinema cu preț redus (subvenționat de stat) să fie miercuri în loc de luni.

● Catherine Deneuve a susținut Tratatul de la Maastricht

● Lamia Beligan și Irina Movila au avut o șansă numită Hotel de lux

● Premiera londoneză regală pentru 1492, Cristofor Columb: prințesa de Wales îi felicita pe Gérard Depardieu, Ridley Scott și Tcheky Karyo

● Cineastul care a avut ideea să-i reunească pe Stan Laurel și Oliver Hardy într-un cuplu comic ce va intra în legendă. Sub bagheta lui au debutat Jean Harlow, Janet Gaynor, Paulette Goddard, Boris Karloff.

● Expoziția mondială de la Sevilla se încheie în ziua de 12 octombrie cu premiera filmului 1492, Cristofor Columb de Ridley Scott, dedicat aniversării a 500 de ani de la descoperirea Americii. La 19 octombrie are loc premiera londoneză a peliculei, în prezența prințesei de Wales.

● Odată cu premiera bucurăsteană a Balanței, se lansează volumul 4 scenariilor de Lucian Pintilie, cuprinzând scenariile filmelor Colonia penitenciară, De ce trag clopoțele, Mitică?, Balanța și Duelul.

● Primul Salon al cărții de cinema s-a ținut la Paris. Publicul s-a putut întâlni cu editori, autori, librari și cinești.

● Spre bucuria fanilor din România, cântărețul — star de cinema Michael Jackson concertează la București.

o c t o m b r i e

▶ La Festivalul de la Geneva, subintitulat „Stururile de mine”, actrița Maia Morgenstern triumfă pentru rolul din Balanța de Lucian Pintilie, obținând premiul „speranța feminină” și premiul criticii internaționale (vezi pag.46).

▶ Începe din viață, în vîrstă de 100 de ani Hal Roach,

n o i e m b r i e

▶ Premiera celui mai nou Dracula, semnat de Francis Ford Coppola, are loc după ce autorul a acceptat să taie câteva secvențe de violență și de erotism torid.

▶ Academia Filmului European propune inițierea unui curs pentru formarea tinerilor cinești. Conduc de Jiri Menzel, stagiul de 15 zile este găzduit de orașul Berlin.

▶ Actrița Brigitte Bardot, vedeta nr. 1 a ecranului francez în anii '50—'70, încearcă să se sinucidă cu barbiturice, într-o criză de depresiune; este salvată în extremis.

▶ La împlinirea de trei ani de la moartea regizorului Ion Popescu Gopo (la 29 noiembrie 1989) Uniunea Cineaștilor inaugurează o placă comemorativă. Au vorbit despre importanța operei cineastului Mihaela Gheorghiu, Grigore Vieru, Ion Truică, Dumitru Capoianu, Mircea Mureșan.

▶ Revista franceză „Studio” publică un clasament al actorilor Franței în funcție de box-office. Primii zece dintre interpreții cei mai bine plățiți sînt Gérard Depardieu, Isabelle Adjani, Jean-Paul Belmondo, Alain Delon, Philippe Noiret, Catherine Deneuve, Daniel Auteuil, Patrick Bruel, Christophe Lambert, Thierry Lhermitte.

▶ Comemorare Victor Iliu la Uniunea Cineaștilor din România. Personalitatea cineastului-teoretician (care ar fi împlinit 80 de ani) este evocată de Mihaela Gheorghiu, Nicolae Cabel și Călin Căliman. Iliu a fost primul redactor-șef al revistei Cinema.

▶ Disputele dintre Comunitatea Europeană și SUA în semnarea acordului GATT sînt intensificate de protestele agricultorilor francezi, cărora li se limitează exporturile. În revanșă, Washington-ul amenință cu încetarea livrării de filme americane în Franța. Regizorul Jean Jacques Beineix încurajează manifestațiile agricultorilor.

● Isabelle Adjani revine pe platouri după trei ani de pauză

▶ Anul cinematografic se încheie pentru cinefilii bucurăsteni — cu un cadou făcut de Fundația Culturală Română împreună cu Cinemateca Română: Gala filmelor în premieră. Prezentată de revista „Lettre internationale” (ediția română), Gala ne-a propus câteva pelicule din Anglia, China, Franța, Israel, Ungaria și Republica Moldova remarcate în context internațional și obținute cu sprijinul ambasadelor respective.

d e c e m b r i e

▶ Pentru prima oară premiul „Arletty”, oferit pînă în prezent femeilor cu o contribuție deosebită în teatru și cinema, este acordat regișorului spaniol Pedro Almodovar.

▶ După o pauză de trei ani, în care s-a consacrat în exclusivitate vieții sale personale, actrița Isabelle Adjani s-a reîntors pe platouri. Primul film la care lucrează este Toxic Affair și este regizat de Philomena Espósito.

▶ Prima ediție a Festivalului „Călatorie în lumea ororii” de la Parma este dedicată relației dintre proza fantastică și filmul de groază.

▶ Uniunea cineaștilor îl sărbătorește pe Colea Rautu la împlinirea vârstei de 80 de ani. Cu o filmografie de aproape 100 de titluri, actorul a intrat în conștiința spectatorilor mai ales datorită rolurilor din Moara cu noroc, Răscoala, Haiducii, Mihai Vițeazul, Toate pinzele sus, Apașii, Pădurea pierdută, Noi, cei din linia-nții.

Anul cinematografic la noi în lume

● **Urarea mea de Crăciun**
All I want for Christmas (1991,
 regia Robert Lieberman,
 cu Leslie Nielsen și Thora Birch)

Prin tradiție, Crăciunul se sărbătorește acasă, cu familia, dar masa are un caracter festiv (memorabilă scena în **Fanny și Alexander** de Ingmar Bergman, 1983): Unii preferă însă să petreacă într-un local. Nimic mai potrivit ca **Hai melodiilor** amenajat anume de întreprinzătorii Fred Astaire și Bing Crosby în 1942. Succesul raportat a determinat reluarea inițiativei în 1954, cu **White Christmas** — în gestiunea lui Crosby și Danny Kaye supervizată de regișorul Michael Curtiz. Un Crăciun original l-a petrecut d-ra Toppesto din serialul **Maddie și David**, ghemuită în întuneric lângă pom, tinând strâns în brațe un copil al altcuiva, temindu-se pentru viața lui. Asta după terminarea petrecerii din birourile agenției, cu tichii colorate, trompete de hirtie și băutura...

Crăciunuri triste

Din păcate, bucuria nu ține întotdeauna de calendar. Titlul documentarului **Crăciun sub bombe**, filmat de britanicul Harry Watt, graiește de la sine. Uneori, chiar permisiia acordată de sărbători militarilor le poate aduce neplăceri serioase, ca în **Christmas Holiday**, film american din 1944. În **Povestea lui Glenn Miller** (1984) aflăm că permisiia acordată în decembrie 1944 i-a fost fatală compozitorului, zadarnic așteptat de soția sa lângă un uriaș brad împodobit. Sub ramurile de cetină se va stinge și băiețelul leucemic din **Pomul de Crăciun** (r. Terence Young, 1968).

Simțindu-se abandonată de Fred Mc Murray, Shirley Mac Laine încerca să se sinucidă tocmai de Crăciun în **Apartamentul** lui Jack Lemmon (r. Billy Wilder, 1960). Și tot pentru noaptea aceea își programa sinuciderea un șomer oarecare (**Omul de pe stradă** — 1941, r. Frank Capra). Preluat și „mediatizat” de o ziaristă dornică de succes (Barbara Stanwyck), bietul om (Gary Cooper) ajungea să creadă că binele poate învinge; deziluzia atroce îl împingea să-și pună în aplicare hotărârea inițială și doar solidaritatea ce i-o demonstrează spontan niste anonimi îl va opri — în ultima clipă.

Există, din nefericire, și cazuri în care apropierea sărbătorii, în loc să calmeze o stare conflictuală latentă, grăbește

explozia nefastă. **Leul în iarnă** (r. A. Harvey, 1968) se deschide cu sosirea lui Eleanor de Aquitania la castelul soțului său, Henric al II-lea. Ea (Katharine Hepburn) crede că este eliberată din închisoare pentru a petrece Crăciunul la curte. El (Peter O'Toole) vrea de fapt să discute problema succesiunii la tronul Angliei. Iar filmul este crunta războie a

celor două puternice personalități. În **L'Assasmat du Père Noël** (r. Christian Jaque, 1941), se producea o crimă cu substrat politic. Ura tot mai fațășă a mamei față de fiu, tocmai în acele zile ce ar fi trebuit să-i împace, nu alungă doar bucuria sărbătorii, dar precipită chiar destrămarea familiei în **Oameni obișnuiți** (r. Robert Redford, 1980).

Intilniri cu Moș

● **Mesageri burlești, Laurel și Hardy în Stan și Bran vânzători de brazi**

● **Viața-i frumoasă** — James Stewart și Donna Reed în filmul lui Frank Capra

Crăciunuri vesele

Imaginație tonice aparțin de fapt Crăciunurilor de altădată. Cînd cete de colindători o luau voinicește prin zăpadă și nu ocoleau nici o casă, chiar dacă zgîrcitul popa Oslobanu îl va lua la goană (**Amintiri din copilărie** — 1965, r. Elisabeta Bostan). Sau cele din provincia americană a începuturilor de secol

Sărbătoarea

● Sărbători fericite — Jayne Mansfield la pomul ei de Crăciun

Un reper stabilit 25 decembrie. Altcindva ar fi sinonim cu imposibilul. De unde și povestea unei false certitudini în filmul american **Christmas in July/ Crăciun în luna Iulie** (1940, r. Preston Sturges).

Decorul e de obicei același. Dar Crăciunul se poate serba și în locuri mai puțin obișnuite: un desert de gheață (**Scott of the Antarctic**), un submarin (**Destination Tokyo**), o misiune de călugărie în Congo (**The Nun's Story**, cu Katharine Hepburn).

Momentul înfringerii tradiției nu a fost evocat de cineasți. Se pare că aceasta exista deja la **Cavalerii mesei rotunde**, perioadă de legendă. Important este că Ajunul și noaptea Crăciunului sînt percepute ca un interval temporal aparte. Atunci coboară o dulce pace de origine divină, oamenii sînt mai generoși, mai zimbitori ca deobicei.

În această „*Stille Nacht, heilige Nacht*” se pot întimpla lucruri neobișnuite. Ca în povestea scrisă de Charles Dickens în 1843, în care Ebenezer Scrooge, cărpănos și fara inimă, fugind de oameni, este vizitat de spiritul trecutului, apoi de cel al prezentului, în sfîrșit de cel al viitorului, care îi pune în față oglinda mizerabilei sale vieți. Zguduit de revelație, Scrooge lasă să iasă la lumină farîma de umanitate ce dănuise, zăvorâtă, în sufletul lui... **Christmas Carol** **Collind de Crăciun** a devenit una dintre cele mai ecranizate povești: 1908, 1910, 1916, 1935... În versiunea 1938 rolul principal era interpretat de Reginald Owen, în 1951 de Alastair Sim, în filmul TV din 1984 de George C. Scott. În musicalul din 1970 (r. Ronald Neame) intitulat **Scrooge** joacă Albert Finney, iar Alec Guinness este unul dintre spirite.

Dar să revenim în secolul 20. În **It's a Wonderful Life/ Viața-i frumoasă** realizat de Frank Capra în 1946, un om bun ca piinea caldă, împins la disperare (James Stewart) este salvat de la sinucidere în seara de Crăciun de cineva care pare un vagabond. De fapt este „Clarence Boudy, inginer de rangul II”, care îi demonstrează mai mult decît convingător ce nenorociri s-ar fi înfrîplat în acel oraș dacă el, eroul, nu ar fi existat. Încurajat, omul îl buie se întoarce acasă, unde are surpriza ca binele făcut o viață întregă să i se întoarcă. Pilduitor și necesar.

Moșul...

Sau Păre Noél, Babbo Natale, Santa Claus este, probabil, personajul cel mai îndrăgit de copiii planetei. Așa că nu e de mirare că primul film în care a apărut datează din 1897 și se numește chiar **Santa Claus** realizat de G.A. Smith, pionier al cinematografului britanic.

Moș Crăciun nu are o viață ușoară. Un an întreg îl trebuie să supravegheze funcționarea atelierelor de jucării, randamentul, calitatea etc. Surprize neplăcute se pot ivi oricînd. Cînd ajung **Stan și Bran în Tăra jucărilor** (adică în 1934) și faci greșea să îi angajezi, să nu te miri că în loc de 600 de soldați de lemn înalți de 30 cm., cei doi „pricepuți” vor fabrica 60 de soldați de 300 cm! Sau cînd un fel de Scrooge modern te dă în judecată pentru... neplata chiriei pentru domiciliul tău de la Polul Nord. **Crăciunul era cit pe ce să nu fie** (realizat de actorul italian Rossano Brazzi, în 1966) se termină cu bine: copiii din toată lumea trimit Moșului banii de chirie. Ca să nu mai spunem că succesul universal al personajului îl face rîvnit și de extraterestri: răpit, el e pus să rezolve diferite probleme tehnico-materiale ale acestora (**Santa Claus Conquers the Martians** — 1964).

Realizînd că nu pot desființa acest personaj „mistic”, comuniștii i-au schimbat numele în Moș Gerilă (de la rusescul „deo Moroz”) și i-au rupt de sărbătoarea Crăciunului, programîndu-i sosirea de Anul Nou. Iar, de la o vîrstă încă fragedă, copiii li se „deconspira” originea lăunescă a bietului moș ateu. Firesc, deci, gestul fetiței de ștab din **Balanța** (Lucian Pintilie, 1992) de a smulge bucată cu bucată mustața postică.

● Omul de pe stradă — Barbara Stanwyck și Gary Cooper în regia lui Frank Capra

Crăciun

(**Meet Me in St. Louis/ Întîlnire la St. Louis** — 1944, r. Vincente Minnelli), chiar dacă fetița cea mică, necăjită că familia se va muta la New York, distruge omul de zăpadă din curte... Tînjim, de fapt, după farmecul vieții patriarhale, dispărut odată cu „detășările” și „reconsiderările” lipsite de respect.

Crăciunuri gangsteresti

Cine și-ar fi închipuit altădată că un hoț va avea ideea să jefuiască o banca așa ca în **Parteneri tăcuți** (1978), adică deghizat în Moș Crăciun? Sau că va veni o zi cînd „cetina tot verde” va fi înlocuită de inodorul și lavabilul plastic? Că vom ajunge să uităm plăcerea de a face plăcere?

Tuturor celor ce s-au lasat alienați în acest fel, le dă o lecție grăsanul din serialul **Jack și...** Este episodul în care criminalul, deghizat în Moș Crăciun, le scapă erorilor noștri în marea de alți moși”, cei înșărcinați cu reclama strălădă. Singurul care mai știe că vine Moș Crăciunul este obezul șef, teroarea subalternilor, omul de modă veche. A trimis discret unei specialiste cîteva din prăjiturile bătrînei secretare, iar premiul obținut de aceasta e cel mai frumos dar de Crăciun ce i s-a făcut vreodată. A ales cu grijă cadourile pentru fiecare, ca să se bucure de bucuria lor. Și împodobește cu mina lui bradul adevărat pe care l-a instalat în birou, căci „plasticul nu miroase a Crăciun”.

O ultimă imagine: aparatul de filmat se retrage, astfel ca în cadru să poată fi cuprinsă întreaga echipă de filmare — actori, regizori, tehnicieni (scena e din **Maddie și David**, dar poate fi de oriunde) — toți ne privesc zimbitori, vinul licărește în paharele ridicare către noi în semn de salut. Fond muzical: Judy Garland cîntă „Să aiă parte fiecare de un Crăciun fericit”.

Ceea ce vă urează din suflet și
Aura PURAN
realizatoarea grupajului

Pomul

Bradul cu cetina tot verde, este cel de al doilea atribut al sărbătorii. Cinematografic, el poate constitui pretextul declanșării acțiunii. În **The Christmas Tree** (1966), niște copii londonezi duc un brad la un spital și trec prin tot felul de întîmplări. **Stan și Bran vinzătorii de brazi** nu vor cunoaște decît una singură — în compania virtualului client James Finlayson — dar, cu siguranță, una din cele mai comice și într-un fel filosofice aventuri în distrugere din toată istoria cinematografului.

Pomul de Crăciun devine element dramatic — simbol tragic al unei Terre distruse de un război atomic, căci este înghebat din resturi de metal contorsionat (filmul rusesc **Scrisorile unui om mort** — 1986 r. Konstantin Lopușanski) — dar și o formă originală de declarație de dragoste (brăduțul din padurea „lor”, purtînd luminări aprinse — în **Crăciun cu Elisabeta** de cehul Karel Kachyňa, 1968).

Este suficient să zărim pe ecran un moș Crăciun, sau un pom împodobit; pentru a ști în ce timp al anului se petrece acțiunea. Cele două elemente funcționează deci și ca semn. Doi adulți încremețiți cu cepele de șampanie în mină, pe fundal un bradul luminat, deci focul de Crăciun; nereticifici părinți ai unui copil monstru vor comite gestul lor tragic (prologul la **Batman revine**, r. Tim Burton, 1989). În fața marilor magazine, barbati îmbrăcați în moș Crăciun încearcă să atragă cumpărătorii. Decî de Crăciun se va îndrăgosti David Niven de Ginger Rogers (**Copilașul domnișoarei** — 1943). Multipe situații identice în alte filme: cu magazine decorate în consecință, ca de exemplu **Falling in Love** 1984, r. Ulu Grosbard, cu Meryl Streep și Robert De Niro.

Amintiri din copilărie, ecranizarea Elisabetei Bostan după Ion Creangă

● Moș Crăciun e un „mizerabil” de Jean Marie Poiré, succes cinematografic '92

RICHARD GERE KIM BASINGER UMA THURMAN

FINAL ANALYSIS

Un film de Phil Joanou
Un psihiatru și
două frumoase surori
joacă un joc periculos.
Un joc al seducției,
dar și al morții.
Pasiune fierbinte
și crimă cu singe rece.

DISTRIBUIT
GU
FILM R

WARNER BROS. PREZINTA
WITT/THOMAS
ROVEN-CVALLO ENTERTAINMENT
PHIL JOANOU
RICHARD GERE
KIM BASINGER
UMA THURMAN
"FINAL ANALYSIS"
ERIC ROBERTS
MUSIC BY GEORGE FENTON
COSTUME DESIGNER THOM NOBLE
EXECUTIVE PRODUCERS DEAN TAVOULARIS
PRODUCED BY JORDAN CRONENWETH, A.S.P.
EDITED BY RICHARD GERE
MAGGIE WILDE
SCREENPLAY BY ROBERT BENJEN
DIRECTED BY WESLEY STRICK
EXECUTIVE PRODUCERS WESLEY STRICK
PRODUCED BY CHARLES ROVEN
PAUL WUNDER WITT
TONY THOMAS
DIRECTED BY PHIL JOANOU

BUIT DE
ILD
OMANIA

Un basm nu numai pentru copii:
Hook. Regia: Steven Spielberg.
Cu: Robin Williams, Dustin Hoffman,
Julia Roberts, Bob Hoskins.

Sărutul,

ieri și azi

Amima amorul fizic este asemănător cu a mima moartea într-o scenă cu împușcături", declara cu detașare Sharon Stone la sfârșitul filmărilor fierbinți din *Instinct primar*. Pentru Fred Ward — interpretul scriitorului Henry Miller din *Henry și June*, alt film-șoc al deceniului — momentele erotice sînt „Secvențe dintr-un balet”. De altfel, nu puțini sînt regizorii care recurg la coregrafi pentru a filma scenele intime sau ei înșiși le vizualizează ca atare de pildă Verhoeven în *Instinct primar*. Regizorul olandez declară: „M-am înțeles niciodată de ce aceste scene sînt o problemă în America. Este frumos și minunat să arăți clipele iubirii și nu înțeleg de ce trebuie să ne rușinăm sau să ne temem de ele”. Iar Adrian Lyne (autorul controversatelor *9 1/2 săptămîni* cu Mickey Rourke și Kim Basinger și *Propunere indecentă* cu Robert Redford și Demi Moore), comenta propria îndrăzneală: „E mai bine ca spectatorii să fie șocați decît să adoarmă în sala de cinema. Suntem cinești, nu educatori”.

Astăzi nu mai miră pe nimeni asemenea declarații și nici filmele care le inspiră, dar ambele ar fi fost imposibile cu ani în urmă. Și moravurile s-au liberalizat. Dacă tinerii anilor '30, priveau pe ecran sărutări caste, iar decolteurile doamnelor nu puteau cobori mai jos de marginea brașierelor, astăzi nu este întotdeauna ușor să delimitezi eroticul de pornografie. În industria filmului, ca și în cea a spectacolului, în general, limita permisivității s-a extins încet dar constant. Considerat o aberație cu 20 de ani în urmă *Ultimul tango la Paris*, realizat de Bertolucci, apare aproape decent pe lângă *Instinct primar* de Verhoeven. Să urmărim împreună care a fost evoluția de la atunci la acum.

Anii '20

Încă de la începutul deceniului, filmul se afirmase ca cel mai atractiv și accesibil mijloc de a percepe cultura. Politicienii, scriitorii și artiștii intuiseră forța noului art de a modela conștiința și opinii. Legislatorii americani înființaseră însă din martie 1909 o comisie națională de cenzură pentru filmul american, impuniticid să controleze libera expresie a creatorilor. La început, legea cenzurii conținea opt articole care interziceau să se dea curs pe ecran: obscenității, vulgarității, crimei (să nu se arate cum se poate săvîrși un omor), morbidității, brutalității, violenței, luării în deridere a credințelor religioase și, în fine a scenelor care pot prejudicia persoane și instituții reale sau pot influența procese în curs de desfășurare. Dar deja în 1921, restricțiile apar insuficiente și alte 13 articole extind prerogativele cenzurii. Ele interziceau: scene de un sex-appeal exagerat; comercializarea viciului; dragostea ilicită; sa se prezinte virtutea odioasă și viciul atrăgător; dansurile incitante, camere de baie sau dormitoare filmate insinuant, expunerea goliciunii trupesti; scene de dragoste prelungite; scene din lumea viciului și a crimei, în afara cazului cînd erau impuse de ilustrarea conflictului dintre bine și rău; scene cu jocuri de noroc, beția ca distracție atractivă sau personaje care se droghează; scene ce ar putea să îndemne la crimă; scene ce ridiculizează obiecte și simboluri de cult; scene ce pun un accent nejustificat pe vărsarea de sînge sau pe violență; scene, gesturi sau atitudini vulgare; reclamele obscene, indecente. În 1927, li se adaugă alte 10 interdicții și mai detaliate: să nu se injure de Dumnezeu sau de diavol; să nu apară vreun nud; să nu se arate traficul de droguri; să nu se arate comerțul de carne vie; să nu se arate relații sexuale sau idile între albi și negri; să nu se ia în deridere preoții; să nu se arate relații sexuale între copii; să nu se aducă ofense vreunei națiuni, rase sau credințe.

Anii '30

la ființă „Liga decentei” (Legion of Decency). Industria filmului este obligată prin lege federale să respecte recomandările unui „cod de producție” cunoscut sub numele „Codul Hays”, elaborarea lui fiind atribuită în principal lui Will H. Hays, înalt funcționar guvernamental care a deținut și funcția de președinte al Asociației producătorilor și distribuitorilor de film din America între 1922-1945. Orice încălcare a codului era penalizată cu 25 000 de dolari, sumă colosală pentru anii '30. În consecință, un sărut nu putea dura

mai mult de trei secunde; cupturile, chiar soț și soție, nu putea fi arătate dormind decît în paturi separate; dacă ar fi fost să fie o scenă de dragoste unul din cei doi parteneri era obligat să alba un picior pe podea! Din *Albă ca Zăpada și cei șapte pitici* s-a cenzurat scena în care piticii transformați în timplari de ocazie construiau un pat pentru musafira lor. Motivația: să nu se creadă că Albă ca Zăpada trăia cu cei șapte bărbați. Cînd în 1934 Clark Gable a apărut cu bustul gol în *New-York—Miami* („S-a întîmplat într-o noapte”), industria de maiouri a înregistrat brusc o scădere. A fost încă un argument pentru cenzori să fie mai atenți la semnalele lansate de pe ecran. Jean Harlow în neglijé mîngîindu-și sîni, într-o producție M.G.M. a stîrnit un mare scandal. Producătorii au convins cenzorii să nu taie scena, argumentînd că „nimeni nu era de față!” Pe ecran, firește, Mae West era considerată altă de incendiară încît personajele interpretate de ea nu aveau voie să sîrute pe nici unul din parteneri. O îmbrățișare în care buzele să nu se atingă era maximum acceptabil în cazul ei. Momentul cînd Clark Gable urcă scările purtînd-o în brațe pe Vivien Leigh în *Pe aripile vîntului*, a fost echivalat cu un viol, iar pentru replica „I don't give a damn” („nu dau un ban”) din același film, producătorul David Selznick a fost amendat cu 5 000 de dolari! Era pentru prima oară cînd un cuvînt „rau famat” — damn cum spun americanii, „un cuvînt în patru litere” se făcea auzit pe ecran.

Anii '40

Nu numai filmele erau atinse de verdictul cenzurii. Printre cele 140 de cîtece interzise de a fi difuzate la radio pe rețeaua NBC, s-a numărat și cea cîntată de Duke Ellington: „The Mooche” (în argo — apatici, hoinarul) apreciindu-se că ar putea determina o creștere a violurilor. O concesie a fost făcută în 1941 unui film de ficțiune venit să pregătească moralul tinerilor ce urmau să lupte pe fronturile celui de-al doilea război mondial: *You're in the Army Now*. Sărutul dintre Jane Wyman și Regis Toomey dura trei minute și cinci secunde; (recordul a fost doborât abia în 1988 de sărutul dintre Valeria Golino și Pee-wee Herman în *Big Top Pee-wee*). În 1943, magnatul Howard Hughes și-a putut permite — în calitate de producător și regizor — să o debuteze cu sînii aproape dezgolîți pe noua sa descoperire Jane Russell în *The Outlaw* socotit „primul western-sexy” a fost interzis de cenzură șase ani, timp în care s-au mai scos niște scene. Rezultatul: la premiera înfrîzită, spectatorii au considerat că filmul nu merita așteptarea! Imediat după război, Hitchcock și-a permis o glumă. El a montat îmbrățișările și săruturile dintre Ingrid Bergman și Cary Grant din *Notorius* în așa fel încît pare că s-au sărutat cîteva ore!

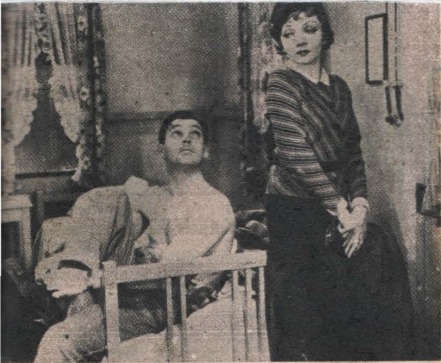
'20. Noapte de noapte, cu Mae West la debut și George Raft

'40. Hitchcock și-a permis o glumă (Cary Grant și Ingrid Bergman în *Notorius*).

'50. Marilyn Monroe doboră un tabu în *Unora le place jazz-ul*

● '30. Un bărbat fără maiu era socotit indecent!
(Clark Gable și Collette Colbert în **S-a întâmplat într-o noapte**)

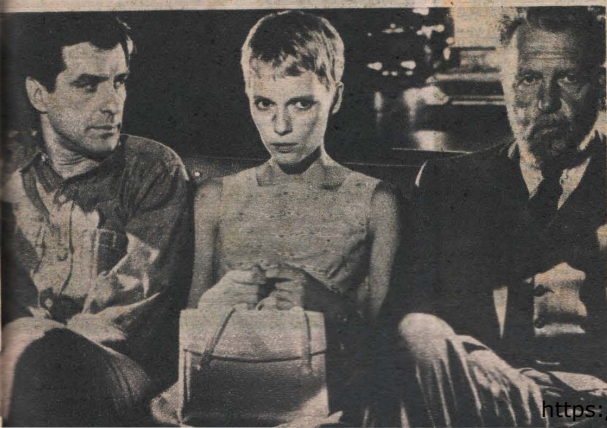
● '30. O îmbrățișare echivalentă cu un viol (Clark Gable și Vivien Leigh în **Pe aripile vântului**)

● '40. O bombă-sexy lansată de Howard Hughes (Jane Russell)

'50. O primă îmbrățișare la orizontală Burt Lancaster și Deborah Kerr în **De aici până în eternitate**

● '60. Cenzura începe să aibă de furcă nu doar cu amorul, ci și cu horror-ul: **Rosemary's baby** (John Cassavetes și Mia Farrow)

● '50. Televiziunea îi arăta doar bustul (Elvis Presley)

Anii '50

În 1952 s-a văzut pentru prima dată, într-un serial TV (**I Love Lucy**), o femeie însărcinată; spre a se apăra de o viitoare amendă, rețeaua CBS a interzis însă definirea condiției eroinei, prin altă formulă decît „e în așteptare” (she is expecting). După doi ani, Otto Preminger a încălcat Codul Hays în comedia **The Moon Is Blue**, lăsînd eroii să pronunțe, pentru prima dată, cuvintele „amantă” (mistress) și „însărcinată” (pregnant). Procrearea era considerată altă de indecență încît într-un documentar realizat de studiourile Disney **The Vanishing Prairie** (Prezervarea pe cale de dispariție), secvența nasterii unui pui de bufalo a fost cenzurată în mai multe state ale Americii. Dintre cele trei apariții ale lui Elvis Presley într-un foarte popular program de varietăți („**The Ed Sullivan Show**”) doar o singură dată a fost arătat și de la talie în jos! Momentul Pearl Harbour a servit drept paravan regizorului Fred Zinnemann și scenaristului Dalton Trumbo, dîndu-le posibilitatea să se refere în **De aici pînă în eternitate** la frustrarea sexuală a militarilor aflați sub arme în portul de la Pacific. Burt Lancaster și Deborah Kerr au putut fi arătați pe o plajă, îmbrășiși aproape la orizontală, binețeles în costume de baie. Cenzura a interzis însă ca personajul interpretat de Donna Reed să fie o prostituată, așa cum era în romanul inspirator semnat de James Jones. O culme sexy a deceniului a atins-o scena seducerii lui Tony Curtis de către Marilyn Monroe în **Unora le place jazz-ul**.

Anii '60

Analele hollywoodiene consemnează sugerarea primului „sărut francez” în **Splendoare în iarbă** de Elia Kazan. Protagoniști: Natalie Wood și Warren Beatty. Una dintre vedetele filmului de serie B din deceniu, Barbara Eden, a avut permisiunea să apară în chip de spiriduş, într-un costum colant cu talia goală, dar buricul a fost acoperit. În 1967, cenzorii l-au obligat pe Mick Jagger să schimbe un vers dintr-o melodie interpretată de Rolling Stones, dintr-un timp frumos împreună în „Hai să petrecem un timp frumos împreună” pentru a putea apărea în acel „**The Ed Sullivan Show**”. Din 1956 începe liberalizarea Codului Hays. Pînă la abolirea acestuia în 1966, se introduce treptat un punctaj care limita accesul la diferite filme, în funcție de vîrsta spectatorului: **PG** — (Paternal Guidance), însoțirea de către părinți obligatorie; **PG-13**, anumite secvențe

Adina DARIAN

(Continuare în pag. 17)

● '70. Premiul Oscar pentru rolul unei prostituate (Jane Fonda în **Klute**)

MORGENSTERN

Două premii la Geneva pentru Nela din Balașa

Absurdul e o parte a existenței noastre

Un bloc oarecare, undeva, pe Șoseaua lan-cului. Intrare ponosită, cutii poștale jumulte, un geam spart, scara neluminată. S-ar zice că au venit la înfălire cu Nela din Balașa, nu cu interpreta ei. Și totuși, aici, la etajul trei, locuiește Maia Morgenstern de curând laureată — chiar pentru rolul Nela — la Festivalul tinerilor actori de la Geneva „Stele de mine”. De mine în lume, firește. Aici, la ea acasă, Maia Morgenstern este o stea a teatrului și filmului de azi. Aici ea este actrița pe care și-o doresc, și uneori dispu-ta, regizori de film și teatru, deopotrivă; debutanți sau monstri sacri. Aici ea este o certitudine, nu o promisiune. În scurtă, dar densă ei carieră, a lucrat cu o sumedenie de regizori, dar numai doi au marcat-o vizibil. Andrei Șerban, cel care a făcut din ea o Medee inegalabilă și Lucian Pintilie. Despre Pintilie îi place să spună chiar: „El este Pygmalionul meu...”

„Galateea” stă acum ghemuită pe divanul din camera lui Tudor, fiul ei, unde ne-am retras să discutăm în liniște. Este incredibil de slabă și complet rasă în cap, urmele trecerii ei prin rolul „femeia din puscărie” din filmul lui Radu Mihailescu „Trăda... întreabă-mă” spune, cu o voce mică, surprinzătoare pentru cineva obișnuit cu amplitudinea glasului de scenă. N-o întreb. O rog să-mi povestească, așa, pentru încălzire, drumul parcurs de ea de la o fată, Maia, la actrița Maia Morgenstern. „Foarte simplu!” — spune. Aveam să descopăr că la ea totul este: „Clar!”, „Limpede!”, „Foarte simplu!” Așadar, și actrița a ajuns tot „foarte simplu”. A dat examen la Institut în '80 și a picat. Cine a picat-o? Nu contează! În schimb, a intrat, prin concurs, la TES. Ca figurantă, dar a și jucat. În „Ex”. În '81 a intrat la Institut, la clasa lui Dem Radulescu. În studenție nu s-a mers ușor. Voia mult și nu reușea mai nimic. Era plină de energie, dar nu se putea strîni. Era și foarte imprăștiată. Și prea copilăroasă pentru vârsta ei. Apoi s-a măritat, i-a făcut pe Tudor, s-a mai „copil”, s-a mai și „adunat”, dar au început alte probleme: profesorul ei se temea că nu-și va găsi destul timp pentru actrițe, că se va risipi, că se va pierde, chiar. Acum știe că profesorul avea dreptate. Dar nu s-a pierdut. După absolvire a plecat la Piatra Neamț, după soțul ei (Claudiu Istodor n.n.) cu copil cu tot. Profesional, i-a fost bine acolo. A jucat mult și în piese bune — „Bună seara, domnule Wilde”, „Pietetea”, „Accesi îngeri tristi” — iar un bunic plăcut cu des-părțirea de Tudor; copilul a suportat prost traiul spartan într-o locuință neîncălzită, așa că i-a trimis acasă, la părinți. În '88 a revenit și ea în București, la TES și iar a fost o experiență bună: a învățat că trebuie să joci „la cinstă”, să „dai tot”, chiar dacă în sală nu sînt decît trei spectatori — ceea ce se mai întîmpla. În '90 a dat concurs la Național și a început prima mare experiență din viața ei: înfălirea cu Andrei

Șerban și cu Medeea. S-a aruncat în experiența asta ca într-o apă adîncă, dar în loc s-o înnece, apa a devenit pentru ea, în timp, un izvor nesecat de energie din care și azi se mai adapa, cu fiecare spectacol...

Dar cit de periculos de puternic — a marcat-o Medeea, și-a dat seama?

— Sigur că da... Am simțit că mă stăpînește, că mi-a săpat pe față, în mușchi, pe suflet trăsăturile ei, dar știam că este o perioadă din viața mea care trebuie parcursă fără împotrivire. Așa că n-am încercat să mă lupt cu ea, s-o smulg din mine. Deși simțeam, uneori, că-mi face rău. Regizorii — de film, mai cu seamă — uitau de mine, mă vedeau tot Medee... Deși, uite, și domnul Pintilie m-a văzut în Medeea, dar altfel...

Nu vreau să facem un inventar al filmelor. Au fost multe, vreo zece, în ultimii trei ani a făcut film după film. N-a fost prea mult? Și-a mai putut păstra discernămintul?

— Atunci, la început, mi-a prins bine să joc mult, pentru că a trebuit să mă dau cu capul de toți pereții rolurilor și ele aveau mulți pereți și toți în colțuri. Iar dacă personajul din scenariu nu era pe inima mea, încercam să mă lupt cu el și să-l aduc acolo unde voiam. E adevărat, am avut noroc de regizori foarte înțelegători. Acum însă știu că trebuie să-mi permit luxul să mai și aștept o „tură”, ca să uit, cum știu să fac un personaj, ca să mă pot bucura de o descoperire.

Spre deosebire de personajele ei, aproape toate complicate, pălămeșe, angosate, ea pare a fi un om echilibrat, calm și, mai ales, foarte hotărît. Așa este? Sau cum?

— Cred mai degrabă că sînt într-o permanentă căutare de „ceva”. De echilibru, de profunzime, de sobrietate, de liniște... Tot timpul mi se pare că-mi lipsește ceva și caut pînă ce găsesc sau mi se pare că am găsit. De fapt, cred că mă interesează mai mult căutarea. Drumul pînă la acel „ceva”, iar cînd mi se înfundă un drum, nu disper. O iau pe altă „stradă”. Sînt un om lucid, cu mult simț critic și asta o știu chiar pe pielea mea. Pentru că atunci cînd, într-o seară, la un spectacol, nu-mi „iese” un rol pe care știu cum să-l fac, e groaznic! E limpede că nu e vorba de o replică sau de o scenă pe care am zbricit-o. Nu! Pur și simplu n-am funcționat. N-a fost „fierbinte”. A fost tehnic și altfel. Și asta nu mă interesează deloc! Ceea ce trebuie, îmi trebuie, este exact ce ne spunea noua domnul Șerban, la început: „Mintea trează, sufletul plin, simțurile prezente! Minte, suflet, sex totul la un loc!” Așa trebuie jucat: cu toată ființa. Nu trebuie să te compleşească emoțiile, pasiunea, visce-rele sau mintea. Toate trebuie să fie în armonie. Asta este starea ideală pe scenă sau la filmare. Fără deosebire, pentru că e vorba de aceeași rădăcina care se cheamă viață, adevăr. Iar cînd starea asta lipsește, e groaznic! Mă deprimă. Și deprima-rea mie nu-mi folosește la nimic. Cel mult, îmi dă insomnii...

Am vrut să știu cum este ea, Maia, și îmi vorbește tot despre actriță...

Bine, atunci s-o întreb de ce a vrut să facă actorie?

— De frică. Mi-era frică de oameni, în primul rînd. Mi-era frică de foarte multe lucruri, de tot aproape și mi se părea că prin teatru o să mă vindec. În teatru nu există frică. Acolo se poate muri și învia, acolo ești bolnav și „te faci bine” după ce cade cortina, acolo nimic nu e definitiv. Asta era imaginea mea despre scenă: locul unde dispăre frica...

Adică relația ei cu actoria este pe bază de un „am nevoie de tine” reciproc?

— Da! Eu, oricum am nevoie de ea. Asta-i limpede! Dar am să o fac numai atîta timp cît ea o să aiba nevoie de mine. O iubesc prea mult ca să pun înainte orgoliul personal — care numai eu știu cît poate fi de mare... Nimic nu-i mai presus decît actoria!

Nu mi-a spus dacă s-a vindecat de frică...

— Cîta vreme sînt pe scenă sau la filmare nu mi-e frică de nimic în viață, însă... Tremur și în fața unui portar! Mă sperie oficialitățile... Singur, un leac ar fi omorul. Risul. Dar nici asta nu-mi reușește întotdeauna... E, mai am mult de lucru la mine. Mult! De fapt, tare aș vrea să reușesc cel puțin să „fiu atentă la tot ce se întîmplă în jurul meu. Trează. M-ai întrebat dacă nu mi-a fost greu să fac și film și teatru, să joc mult... Ce înseamnă „greu”? Uite, zilele trecute mă reintorcem de la Radio prin Cismigiu și am văzut o doamnă, foarte în vîrstă, care se chinula teribil să culegă niște frunze uscate de pe jos. Nu o bancnotă de cinci mii, nu! Niște frunze, acolo. Nu-i erau „strict necesare”. Dar ea se ostenea să le culegă... Nu-i era greu?... Să nu mă înțelegi greșit. Nici prin cap nu-mi trece să dau lecții: fiți atenți la doamnele în vîrstă care culeg frunze uscate prin parcuri! Era un exemplu de ce înțeleg eu prin „a fi atent”!

Asta ar fi altă frică? Frica de a fi prost înțeleasă, de exemplu.

— Nu. Mi-e frică de generalizări. Și de lecții. Și de: No! Toți! Ba sîntem vinovați toți, ba sîntem, toți, nevinovați! Ba trebuie să facem, ba nu trebuie să facem ceva, dar toți! În general! Pe mine mă interesează teribil la ora asta individul. El! Eu Fiecare în parte. Cum este el și nu e ca mine și nu e ca ceilalți. Și cum are dreptatea lui, care nu este și a mea, poate... Și cum îi place lui albastrul și mie nu-mi place, sau îmi place, dar este alt albastru. Mă fascinează, mă înnebunește vocea fiecăruia. Nu conul. Chiar dacă nu sînt de acord — mai ales dacă nu sînt de acord — cu cealaltă voce! Stau de vorbă cu un om și simt, prin toți porii simt cum mi se opune și este formidabil! E tonic. Intoleranța nu de aici începe? — de la refuzul celuiilalt, de la eliminarea lui?... Pe mine intoleranța mă dărmă. Nu pot s-o înțeleg și dacă n-o înțeleg nu am argumente, n-am arme...

Ușa se deschide încet, în cadrul ei apare un domn în vîrstă, strecoară o privire spre noi și se retrage discret.

— Tata... Voia să vadă ce facem...

Întreabă-mă...

O întreb dacă și-a închipuit vreodată cum ar fi fost dacă nu i-ar fi înfălinit pe Andrei Șerban și Lucian Pintilie.

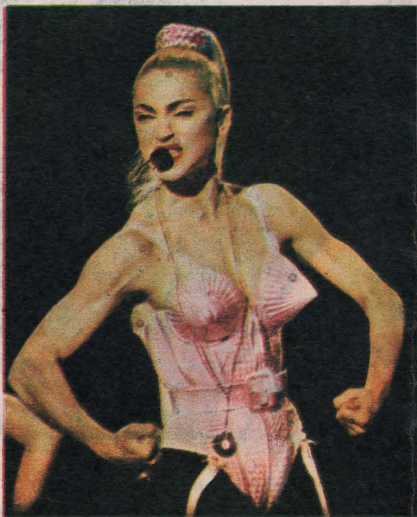
— Nici nu vreau să mă gîndesc! Oamenii aștia mi-au schimbat viața în esența ei. Mi-au dat altă încredere, m-au mîntuit de spaimile mele vechi. Au sădit altele noi, poate... Știi cum e... Cînd începi să auzi mai bine, te dor zgomotele noi... Totul se plătește. Dar oricît de mare ar fi prețul, merită!

Părăsesc apartamentul din blocul oarecare, cobor scările fără strop de lumină și, brusc, imaginea Nelui dă buzna peste mine iar, din urmă, mă ajunge răspunsul Maiei, cînd am întrebă-o ce are ea comun cu Nela. Dacă are... Multel! Și esențiale. Ca și ea, nu-mi place să mă pîng, să mă vait, să mă autocompătinesc. Ca și ea, nu-mi place să mă supăr pe Destin. Mă pot lupta cu el, la nevoie, dar de supărat, nu... Ca și ea, iau absurdul ca pe ceva normal. Un dat al existenței noastre.

**Așa este...
Eva SÎRBU**

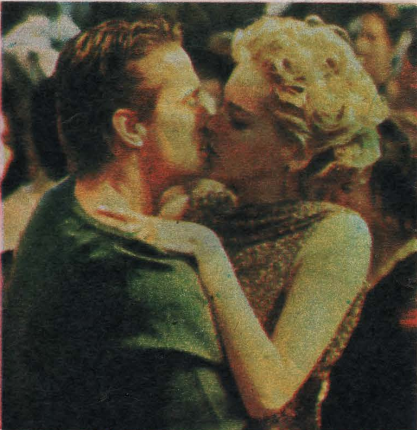

'80. De la vorbă la faptă (Mickey Rourke și Kim Basinger în 9 1/2 săptămîni)

'80. Filmul s-a numit chiar în pat cu Madonna

'90. Și mai departe? (Michael Douglas și Sharon Stone în „Instinct primar”)

Sărutul, ieri și azi

(Urmare din pag. 15)

ramin la aprecierea părinților, **R** (restricted) interzicând intrarea în sala a tinerilor sub 17 ani, neînsoțiți de un adult; în sfârșit **X** — echivalent cu film porno care restringe aria săliilor în care respectivul film poate fi difuzat. În ultimii ani cineaștii americani se luptă pentru introducerea calificativului **A** (Artistic) spre a nu se mai confundă aria, fie ea și cu sugestia erotice, cu pornografia (v. și „Noul Cinema” nr. 11/1990, p. 19).

Un alt grup muzical celebru are de suferit rigorile cenzurii. Pe cămașa discului „Two Virgins” cei doi interpreți John Lennon și Yoko Ono apăreau nud. S-a impus ca să fie vîndut doar în anume magazine și să fie învelit într-o suprapertă maronie. Îndrăzneala supremă a deceniului a aparținut regizorului Roman Polanski; în **Copilul lui Rosemary**, personajul interpretat de Mia Farrow era invadat de diavol!

Louis Malle. Tot CBS transmite un film în două serii **Maude** în care eroinei i se face o întrerupere de sarcină. Primul film al deceniului care-și enunța explicit din titlu intențiile a fost **Carnal Knowledge** (Inițiere carnală — 1971): prin excesul scenelor tari această comedie dramatică tinde să aibă un conținut moralizator (realizator Blake Edwards — autorul **Pantereilor roz** —, cu James Coburn și Jennifer O'Neill). Marele scandal ați în Europa cit și în America, l-a provocat însă **Ultimul tango la Paris** cu Marlon Brando și Maria Schneider. Un rafinat eszet precum Bertolucci își vede filmul notat cu **X** (pornografic) în Statele Unite și e obligat să renunțe la unele scene. Restricțiunile nu împiedică filmul să realizeze recorduri la box-office. Nici animația nu rămîne mai pejos. După cîțiva ani de interdicție fiind notat cu **X**, un film cu „Fritz cotoiul” care practică dragostea în grup, vede lumina... ecranului!

● 70. Primele prostituate — adolescente (Jodie Foster în **Soforul de taxi**) și Brooke Shields în **Pretty Baby**)

Anii '70

Pașul următor în aceeași direcție îl va face William Friedkin în **Exorcista** (1973). Cenzura începe să aibă de furcă nu numai cu amorul ci și cu horror-ul. Deceniul a marcat însă punctul crucial în dezvaluirea raporturilor intime de tot felul în întreaga industrie a spectacolului. Pentru prima dată pe scenele new-yorkeze off-Broadway era prezentată viața într-o comunitate de pederastați („**The Boys in the Band**”). Pe ecranele rețelei de televiziune NBC, într-o comedie, David Brenner interpreta rolul unui coafor care renunțase la femei, în favoarea bărbatilor. În topul ascultărilor de muzică urca o melodie interpretată de Donna Summer, „Love to Love you Baby” în care se reproducea sonor actul iubirii de 22 de ori în 17 minute. Un sondaj în Florida (1975) precizează că 984 din 1 000 de mame-adolescente au rămas însărcinate... pe muzică rock. Din 1976 rețeaua TV ABC lansează în noaptea un program de inițiere sexuală pentru adolescenți sub titlul „Three's Company” și „Charlie's Angel”. Rezultatul este triplarea numărului de scrisori care protestează față de indecența și obscenitatea înfățișate pe micul ecran. Romanul „Prostituta fericită” de Xaviera Hollander ajunge în topul librărilor cu nouă milioane de volume vîndute. Este povestea unei fete care începe să se prostitueze de nevoile și sfîrșește prin a face din plăcere, chiar dacă profesia o obligă să asiste sau să ia parte la situații de o violentă bestială. Chiar în anul apariției, romanul este ecranizat de Nichola Sgaro, cu Lynn Redgrave în rolul principal. Prostituta ca personaj se impune prin interpretarea lui Jane Fonda (recompensată cu un Oscar pentru acest rol) în **Klute** în regia lui Alan J. Pakula. Primele prostituate adolescente au fost Jodie Foster în **Soforul de taxi** (1976) de Scorsese și Brooke Shields în **Pretty Baby** de

Anii '80

În **Making Love** de Arthur Hiller, clasicul triunghi amoros capătă o altă distribuție. Adulterul soțului se petrece cu un bărbat. Micul ecran preia conducerea prezintă numeroase filme cu personaje heterosexuale. În 1986 apare la televiziune primul personaj-victimă a sindromului imunodeficient — AIDS. Notat cu **R** pentru violență și scene erotice, **9 1/2 săptămîni** de Adrian Lyne bate recordul libertinajului dar și al audienței mîzînd pe sex-appealul cupluluiourke (seducătorul masochist) și Basinger. Serialul **Maddie și David** a fost deasemenea considerat extrem de îndrăzneț la lansarea sa în 1987. Un an mai tîrziu **Saturday Night Fever** se află în topul anului. Melodiile lui John Travolta au făcut înconjurul lumii. În film s-a celebrat anularea cenzurii roșindu-se de 27 ori cuvîntul **penis**!

● Ce ar mai putea aduce nou deceniul următor?

Anii '90

S-a trecut de la cuvinte la fapte. Acelașiourke, avînd acum ca parteneră pe Carré Otis, trece la scene de dragoste „natur”, în **Orchestra sălbatică** (regia Zalman King). **Beverly Hills 90210** nu se lasă mai pejos. În **Henry și June** personajele scenelor natur erau acum două femei. Pe micul ecran apare primul sărut importat din Lesbos între Amanda Donohoe și Michele Greene. **Vocea**, titlul piesei lui Cocteau e preluat de un romancier american, Nicholson Baker, care publică o

lungă conversație sexuală la telefon. Este instantaneu un best seller. În sfîrșit **Instinct primar** explodează ca o bombă incendiară pe ecranul Festivalului de la Cannes (sfidare maximă și succes de același calibru). Filmul a fost înfîmînat la Los Angeles cu proteste egale din partea grupurilor feministe și gay. Jeremy Irons și Juliette Binoche nu se lasă mai pejos în ultimul film al lui Louis Malle, **Fatala**. Totul a fost spus și totul a fost aratat. Și mai departe?

● Mai departe s-ar putea să regretăm acele taburi care l-au făcut pe Satyajit Ray să sugereze o noapte de dragoste, filmînd — așa cum numai el știa — o agrafă uitată pe perna din patul unui bărbat. S-ar putea să regretăm că adevărul gol-goluț a pulverizat tandrețea și misterul. Dar dacă acceptăm din nou de la Shakespeare citire, spectacolul ca oglindă a vieții, poate că tandrețea și misterul au fost excluse chiar din cotidianul acestui sfîrșit de mileniu.

A.D.

Hollywood '92

Pași în doi

În vîrtejul vieții hollywoodiene, trăită la lumina orbitoare a reflectoarelor, starurile își păzesc cu strănicie acel con de umbră salvator care pentru ele se numește **familia**. Vă prezentăm cîteva cupluri-vedete ale „uzinei de vise”.

● **Melanie Griffith și Don Johnson**. Au fost căsătoriți; au divorțat (nepotrivire de caracter); au constatat apoi că „rău cu rău dar mai rău fără rău” și s-au recăsătorit. „Pentru toată viața”, declară ei acum. Să-l credem pe cuvînt. Cei doi au o fetiță și un băiat în vîrstă de 3 și respectiv 5 ani.

● **Kelly Preston și John Travolta**. Au împlinit exact un an de la căsătorie iar băiețelul lor doar 7 luni. „I-am spus Jelt pentru că sînt nebun după avioane”, spune fericitul tata Travolta.

● **Harrison Ford și Melissa Mathison**. Un cuplu care nu vrea cu nici un chip să locuiască altundeva decît în „căsuța din pădure” construită de actorul american. „Dacă aș locui la oraș m-aș simți ca o vacă trimisă la pașune vopsită în culorile curcubeului” adaugă el.

● **Christopher Reeve și Dana Morosini**. Nou veniți în „clubul căsătoritorilor” (în luna iunie '92) și în „clubul tinerilor părinți” (fiul lor s-a născut în aceeași lună iunie).

● **Eddie Murphy și Nicole Mitchell**. „Am trecut mai înții print-o perioadă de probă”, spune actorul, „timp în care s-au născut cei doi copii ai noștri. Cred că ei sînt cea mai frumoasă creație a mea. Îmi mai lipsește ceva: verighetele. Le-am pus, și cu asta, basta!”

● David Bowie și prințesa Iman

● **Emilio Estevez și Paula Abdul**. Frumoasa coregrafă a lui Michael Jackson (ea însăși cîntărează de succes) l-a ales, la bine și la rău pe mai tînărul frate al lui Charlie Sheen.

● **Meryl Streep și sculptorul Don Gummer**. „Sîntem un cuplu normal, spunea nu demult „logodnica locotenentului francez”. Nu sînt Madonna. În afara mesei mele, ceea ce contează este familia: Don și cei patru copii ai noștri.”

● În final, cel mai tînăr cuplu (de astădată cinematografic) care face ravagii în acest an. Ei sînt eroii filmului lui Howard Zieff, **My Girl** (Prietena mea): Anna Chlumsky și mai vechea noastră cunoștință, Macaulay Culkin. „Primul lor sărut este tot atât de emoționant ca cel al lui Ingrid și Bogart în neuitata **Casablanca**”, spune la premieră, partenerul lor, Dan Aykroyd.

Doina STĂNESCU

● Căsătoriți pentru a doua oară (Melanie Griffith și Don Johnson)

● Superman
In sfârșit căsătorit
(Christopher Reeve
și Dana Morosini)

► SUCCESSE NEWYORKEZE

În ultimele săptămâni, o peliculă americană se situează în fruntea topului premierelor de la New York: **Volaj de nuntă la Las Vegas** realizat de Andrew Bergman, avându-i în distribuție pe James Caan, Sarah Jessica Parker și pe Nicolas Cage. Filmul este, se spune, o farsă bine construită, inspirată de aventurile și

surprizele unei călătorii de nuntă.

► CANNES 1993

Anul 1992 nu s-a sfârșit încă, dar se și discută despre selecția viitoarei ediții a festivalului de pe Croazeta (care va începe la 13 mai 1993). Primele filme reținute de comisiile de selecție în vederea opțiunii finale, sunt deocam-

dată următoarele: **Joyride** de Peter Weir cu Isabella Rossellini, Jeff Bridges, Rosie Perez, Tom Hulce și John Turturro. Apoi, filmul lui David Cronenberg intitulat **Mister Butterfly (Domnul fluture)**, avându-l ca interpret pe Jeremy Irons. O concurență puternică o reprezintă filmul **Poveste din Bronx** de și cu Robert De Niro, în sfârșit **Omul fără față** de și cu Mel Gibson.

Bazarul iimilor Sfa-ri-ma-to

● Glenn Close, Kathleen Turner și Sharon Stone, parteneresele actorului Michael Douglas în **Atracție fatală**, în căutarea **diamantului verde și instinct primar**, i-au fost fatale. Tot ținându-le în brațe (pentru nevoile filmărilor), el n-a mai putut să se desprindă, aventurile amoroase continuând și după ce cuvântul „sfârșit” a apărut pe genericul filmelor. Soția lui, Diana (cu care este căsătorit de 15 ani) a închis ochii asupra rătăcirilor extraconjugale ale celebrului sot pînă cînd l-a prins în flagrant cu cea mai bună prietenă (a ei). Și pe deasupra cu mult mai în vîrstă. Afront tota! Papă Douglas (Kirk) a încercat să aplice conflictul, trimițându-l pe Michael să se trateze, căci se pare, este vorba de o boală: nu poate rezista „ispitelor” blonde și cu picioare lungi. Cum, orice boală are leac, Douglas jr. s-a internat în clinica „Sierra Tucson Center”, specializată în dezin-toxicarea sexuală! Pacienții sînt supravegheați zi și noapte (mai ales noaptea). Costul unui asemenea tratament este de 35.000 dolari pentru două săptămîni. Michael se consolează cu gîndul că nu e singurul cu asemenea probleme. Înaintea lui au trecut pe acolo Rob Lowe

și Steven Tyler din grupul rock **Aerosmith**.

● Povestea cu printrul și pastorița este din nou la ordinea zilei, e drept cu ceva modificări prin părțile esențiale. Printrul este cit se poate de printr — Emmanuel de Savoie, dar pastorița nu se pricepe cituși de puțin în ale pășunatului, ci într-ale actoriei. Francesca Dellera, eroina filmului lui Marco Ferreri **Carnea** (care a stîrnit comentarii furtunoase la Cannes 1991), a fost aleasă de către italieni — cu majoritate zdrobitoare de voturi — (e drept nu alegeau parlamentul) bomba sexy 1992. Nu se întrevede însă o căsătorie a celor doi îndrăgostiți, căci spune printrul-tată, tineretea e una, și protocolul alta...

● Vreți să vă impresionați musafirii? Invitați-i (căci vor veni) pe Kim Basinger sau Luciano Pavarotti. Bineînțeles, dacă posedăți un serios cont în bancă pentru a va permite să plătiți 95.000 dolari pentru Kim și 119.000 dolari pentru cunoscutul tenor. Dacă nu, mulțumiți-va cu un... „Mac Intosh” care e mai ușor de procurat în drum spre serviciu.

● Ursula Andress și-a pierdut agenda cu numere de telefon, spre disperarea ei și fe-

ricierea găsitorelui care nu s-a lăsat tentat de recompensa oferită. Urmarea: Sean Connery, Bo Derek, Roger Moore și Linda Evans au fost nevoiți să-și schimbe numărul de telefon din cauza apelurilor insistente (mai ales nocturne) ale infocatului admirator.

● Împlinind o vîrstă rotundă (n-a spus cit), Barbra Streisand, complexată de cele câteva kilograme în plus (spune ea), mai multe (zic gurile rele), s-a internat într-o clinică specializată din Anglia. Cura a durat o săptămîină și a dat rezultate: a slăbit... două kilograme care au costat-o 10.000 dolari. Cam scump kilogramul!

● Cu puțin înainte de a se afla că este suspectată de SIDA, Elizabeth Taylor a primit premiul pentru cea mai bună publicitate făcută unui parfum (e drept, al ei). La ceremonie ea a venit îmbrăcată într-o rochie brodată cu flori de argint (semnată Arnold Scaasi) care a costat 7.000 dolari și atât de grea, încît multora le-a fost teamă că acționa nu va putea să se așeze sau să se miște. Dar s-a mișcat...

Doina STĂNESCU

► FILMUL SPORTIV

„Festivalul Internațional al Filmului Sportiv” de la Palermo, ediția a XIV-a, a conferit Marele Premiu scurt metrajului belgian intitulat **Drum pe culmi**. Filmul bulgar **Jocuri pentru copii** al realizatoarei Boriana Punceva a obținut cel de-al doilea premiu. A treia distincție a revenit peliculei italiene **Natura și sportul** semnată de doi realizatori: Pierpaolo Cattedra și Gianpiero Spirito. Acest film, se afirmă, are mai mult un caracter ecologic și privește contactul omului cu mediul ambiant.

► COPYRIGHT BY INGE MORATH

Acesta este titlul noului film al realizatoarei germane Sabine Eckhard (născută în 1955 la Frankfurt pe Main și care și-a făcut studiile de cinema la Paris), titlu care s-ar traduce **Drept de autor**: Inge Morath. Este de fapt numele unei ziariste, reporter foto care și-a făcut o solidă reputație în anii '50-'60, lucrînd pentru revistele „Life”, „Paris Match” și pentru prestigioasa agenție „Magnum”.

Filmul pe care Sabine Eckhard i-l consacără o surprinde pe reportera la locuința-ei din Statele Unite, din Connecticut, dar și la Paris alături de fondatorul agenției „Magnum”, cunoscutul Henri Cartier Bresson. Este surprinsă apoi împreună cu alți colegi de breaslă, precum și cu soțul ei care nu este altcineva decît celebrul dramaturg Arthur Miller. Filmul acesta — spun comentarii — este portretul unei fotografe, o femeie excepțională, dar este și o privire aruncată asupra unei familii de artiști fești din comun. În același timp, se mai afirmă, este și un fragment de istorie a fotografiei.

● Parteneri în **Daddy (Tăticul)**: Patrick Duffy și Lynda Carter

TELEX

● Sylvia Kristel avea 20 de ani când **Emmanuelle** o transforma într-un star. În două decenii, filmul a fost vizionat de 250 milioane de spectatori, fenomenalul succes al peliculei aducându-i actriței nu numai glorie, dar și mulți, foarte mulți bani. După 20 de ani, Sylvia Kristel și-a cheltuit averea (deloc neglijabila) în trei casătorii dezastruoase și mai multe aventuri sentimentale cu aceleași rezultate. La 40 ani, actrița, însoțită de fiul ei în vârstă de 17 ani, s-a răntors în Olanda, la casa părintească. Întoarcerea ficei risipitoare a însemnat și încercarea ei de a reveni la persoana lui care a lansat-o: Emmanuelle (de data asta seria a șaptea).

Monica Vitti realizatoarea „unui film frumos și crud“

Roberts și-au oferit serviciile pentru înregistrarea dialogului senzual care se aude la sfârșitul melodiei interpretate de George Michael, **Too Funky**. Capriciosul star a preferat-o însă pe Anne Bancroft mai puțin sexy, dar cu mai multă experiență muzicală decât cele două „începtoare“.

● Contrar așteptărilor prietenilor și propriilor declarații, Christopher Reeve a cedat — în schimbul unui onorariu cu multe zerouri: el va fi pentru a cincea oară, **Superman**.

SCANDAL SECRET

În noiembrie a apărut și pe ecranele pariziene filmul realizat și interpretat de Monica Vitti, **Scandal secret**. Este primul ei film ca autoare, un film pe 35 mm. O singură dată spectatorul surprinde camera de luat vederi reflectată în oglindă și pe Monica Vitti înnoia ei nu ca interpretă, ci ca realizatoare. Apoi, ea rămâne în pielea personajului, în această poveste despre o întreită trădare în dragoste, în prietenie și în ciuda legătură ce ține încătușată o ființă umană de o mașină-confidentă. Comentatoarea acestui film spune că este un film frumos și crud. „Dar necesar și urgent ca o terapie — intervine brusc Monica, pentru că eram pradă angoasei și nu mă simțeam în apele mele“.

Reportera Marie-José Simpson a înfîinț-o pe actrița la Roma, în apartamentul lui Roberto Russo, fotograf, regizor și producător unde Monica s-a refugiat din locuința ei din Trastevere mistuită de un incendiu. Nu-i pare rău nici de lucruri, nici de tablouri, ci numai de vecinul de sus, Michelangelo Antonioni, acest Pygmalion care a descoperit cel dintâi chipul frumos și vocea plină de senzualitate a unei tinere actrițe care pe atunci dubla un personaj din **Strigătul**. Îl regreta pe acest Michelangelo bolnav astăzi și care nici nu mai poate vorbi. „Dureroașă coincidența pentru un maestru al incommunicabilității!“

După ce n-a mai jucat în regia lui Antonioni, Monica Vitti a încercat să scape de stress interpretînd roluri bufe, clovnerii. „Prefer un asemenea rol starului antonianian. În viața de zi cu zi, îmi place să rîd, să mă văd cu prietenii — Monnicelli, Federico (Fellini) Claudia (Cardinale), Gabriel Garcia Marquez pentru care pregătesc spaghetti. Îmi plac sindrofiile anti la dolce-vita. Dansez, cînt mai ales cantonete napoletane...“ Cu toată veselia grijului cultivată nu i-a căzut bine „buffonei“ farsa sau gafa făcută nu de un ziar oarecare, ci chiar de „Le Monde“ anunțînd... moartea Monicai Vitti. Vorbea cu o prietenă care printre sugheruri, îi spunea că prietena ei Monica a murit, iar ea, Monica, îi tot repeta că la telefon e chiar ea, că trăiește și că era cine știe ce greșea. Și prietena continua să plîngă în hohote...

Ultima scenă a **Scandalului secret** actrița privește camera în față și-și dă obșteșcutul sfârșit. Joacă strălucit momentul, dar camera de luat vederi o simte aici ca pe o dușmană.

Micul Buddha...

...se intitulează noul film al regizorului italian Bernardo Bertolucci care împreună cu scenaristul Mark Peploe (cu care a colaborat la **Ultimul împărat**) a definitivat scenariul acestui film în care un copil de 8 ani descoperă că este reîncarnarea lui Buddha. Bertolucci speră ca bugetul filmului să fie suficient de mare pentru a-i putea propune interpretului său preferat, Marlon Brando, rolul lui Buddha.

Un nou „Wall Street“

Ethan și Joel Coen l-au ales pe Tim Robbins ca interpret principal al filmului lor intitulat **The Hudsucker Proxy**. După universul stresant al studiourilor hollywoodiene interpretul **Jucătorului** va evolua în lumea marilor afaceri bursiere de pe Wall Street. Partenerii: Paul Newman și Jennifer Jason Leigh.

FILM FAX

▶ Realizatoarea germană Margarethe von Trotta a încheiat filmările la coproducția germano-italiană **Berlin, orașul zidului**. Scenariul este semnat de Peter Schreider și Felicio Laudadio.

▶ Frații Taviani semnează un nou film care poartă titlul **Fiorile** și este vorba tot o coproducție germano-italiană. În rolurile principale apar Constanze Engelbrecht, Paul Müller și Michael Vartan.

▶ Rușii se intitulează comedia realizată într-o multiplă coproducție europeană în regia lui André Dussolier. Filmările au avut loc atât la Moscova cât și în Elveția. Este vorba despre un grup de turiști ruși pe care puciul din luna august 1991 îi surprinde în Elveția și nu pot să se întoarcă la Moscova. (Nu cred că turiștii aveau prea multe motive de distracție în această situație, dar cine mai știe...)

▶ Septuagenarul Mario Monnicelli (**Le grande guerra**) lucrează la un film inspirat de un roman al lui Joseph Conrad „Tinerete“. Realizatorul a completat sursa cu o serie de episoade de inspirație proprie, izvorite din evenimente și întâmplări ale unor bărbați și copii care încercau să scape cu viața în ultima parte a celui de-al doilea război mondial. Totul se petrece în împrejurimile Florenței unde au avut loc lupte crâncene între partizani și fășciști.

▶ Alt realizator italian important, Marco Ferreri, lucrează la transpunerea unui scenariu inspirat din viața unui vinzător de detergenți. Filmul va avea — și aceasta este o adevărată performanță — 80 de roturi feminine. Filmările au loc numai în Italia și în cea mai mare parte la Roma.

▶ Moda biografiilor transpuse în film se poartă bine. După **Stalin** cu Robert Duvall în rolul dictatorului, se anunță acum un film inspirat de aventurile amoroase ale miliardarului american Donald Trump. Respectivul miliardar a umplut pagini întregi ale ziarelor de peste ocean, și nu numai de acolo, cu scandalurile pe care le-au provocat love-story-urile lui.

▶ Pe piața video casetelor se înregistrează o mare și plăcută surpriză pentru M.G.M. și pentru cinefilii veritabili. Noua transpunere pe caseta a celebrului **Casablanca** se plasează (la vânzări) înaintea lui **Terminator 2** și a lui **Hook**.

Cel mai tânăr cuplu cinematografic: Anne Chlumsky și Macaulay Culkin în My Girl (Prietena mea)

Sylvia Kristel (Emmanuelle) are un fiu Arthur, 17 ani

● Patrick Duffy, „săptămînalul“ nostru Bobby Ewing, o va avea parteneră pe fosta Miss Univers, Lynda Carter (lansată în serialul de mare succes **Wonder Woman** — Femeia minune) într-un serial tv în 12 episoade intitulat **Daddy**.

● Pentru a-și distra frații, printul Charles a scris „Legenda lui Lochnagar“. Un basm cu spiriduși ajuns un best seller pentru copii. De curînd, legenda a devenit film de televiziune difuzat de mai multe canale din lumea întreagă. Vocea din off a povestitorului este, bineînțeles, a aceluiași print Charles.

● La 27 ani, Anthony Delon se află la cel de-al cincilea film. El este de astădată **marlene** american și salvează viața unui soldat israelian în Liban, ca apoi să-i seducă sora. Filmările au avut loc în plină caniculă, la Tel Aviv.

● Kim Basinger și Julia

la cererea dv.

3

Patrick Swayze
c/o John West PMK
8436 3 rd Street
Suite 650 Los Angeles
CA 90048 USA

Rob Lowe
c/o ICM 8899 Beverly Boulevard
Los Angeles CA 90048 USA

Mel Gibson
c/o ICM 8899 Beverly Blvd
Los Angeles CA 90048 USA

N. red. Nu răspundem de o eventuală schimbare a adreselor.

adrese

BUCHAREST

exchange house

SERVICII DE SCHIMB VALUTAR ACCESIBILE ORICUI, ORICIND SI ORIUINDE

O AMBIANȚĂ DISTINCTĂ, UȘOR DE RECUNOSCUȚ

BUCUREȘTI Cotroceni 18, tel: 637 75 22
Kogălniceanu 41, tel: 614 90 93
Piața Presei Libere 1 (Pavilion T)
George Coșbuc 1, tel: 312 00 52
Ion Cîmpineanu 17, tel: 614 80 61
Smîrdan 29, tel: 614 85 76
Lînăriei 82
Piața Lahovari 5A, tel: 659 51 75
Crîngăși 8 — 10

ALEXANDRIA Hotel Teleormanul
ARAD Revoluției 55, tel: 0966 / 21 960
BAIA MARE Gh. Șincai 14
BĂILE FELIX Bazar 16
BACĂU Mihai Viteazul 1
BRAILA Piața Traian 1
BRAȘOV Eroilor 27, tel: 092/142 067
Piața Statului 27, tel: 092/151 251
Cluj Doja 5, tel: 095/116 093
CONSTANȚA Carpați 5
Sat vacanță
Tomis 18
Tomis 218

CRAIOVA Restaurant Select
DROBETA TR. SEVERIN Numa Pompiliu 34, tel: 0978/26 076
GALAȚI Brăilei bl. BR 1C, tel: 0934/13 255
Portului 19 — 21
IAȘI Costache Negri 62
Cuza Vodă 2
NEPTUN Hotel Caraiman
Hotel Transilvania
ORADEA Patrioților 4, tel: 099/136 477
PITEȘTI Victoriei 5
RĂDĂUȚI Piața Unirii 67
SIBIU Parcul Tineretului Bl. 20
Piața Mare 8
SIGHIȘOARA Herman Oberth 1, tel: 0950/75 450
SLATINA Casa Tineretului
SUCEAVA Ștefan cel Mare 48
TÎRGU MUREȘ Primăriei 2, tel: 0954/25 747
TIMIȘOARA Bocșei 3
TULCEA Portului 2, tel: 0915/14 089

La ora balanței: spectatorii și preferințele lor

Titlul filmului	Data premierei București	Primul week-end	Primele 10 zile
Instinct primar	18 sept. 92	29.558	104.685
Terminator II	26 sept. 92	18.530	57.544
Rambo I	9 oct. 92	9.950	39.487
Batman revine	23 oct. 92	16.643	48.425
Air America	30 oct. 92	9.140	30.814
Amantul	6 nov. 92	12.863	27.800

Data premierei	Cluj	Timișoara	Orașe-cheie Brașov	Craiova	Iasi
21 sept.	28.788	41.969	22.858	24.980	24.580
28 sept.	14.228	17.049	10.464	14.384	9.300
12 oct.	15.245	15.385	12.438	13.735	16.370
26 oct.	12.058	—	11.084	11.215	11.662
2 nov.	10.876	9.949	7.930	7.352	8.120
9 nov.	9.594	12.980	—	15.112	8.280

Una dintre puținele certitudini îmbucurătoare ale actualității românești este că spectatorii au început să se întoarcă în sălile de cinema. Chiar dacă acestea sînt la fel de inconfortabile ca și înainte, chiar dacă prețul biletelor de intrare nu, mai este deloc ca înainte, ajungînd la 100—125—150 lei pentru titlurile în premieră.

O primă concluzie: deși se trăiește din ce în ce mai greu, populația marilor orașe găsește în continuare resursele financiare, timpul și dispoziția necesare spre a onora, într-un număr semnificativ, noutățile cinematografice ale toamnei.

Legînd această tendință de fenomenul invers înregistrat în restul Europei (unde sălile publice se tot golesc), nu ne rămîne decît să-i căutăm explicațiile. Paradox? Originalitate și la acest capitol?

Desigur, s-ar putea vorbi despre propensiunea evazionistă a spectatorului, sătul de mediul în care trăiește și dorința să vadă, nu doar pe ecran, altceva. În definitiv, biletul de intrare este înfîntat mai accesibil la un film occidental decît o viză occidentală pe pașaportul doritorului de (la) rînd. Paliativ, sau inlocutor? Sa însemne refugiu în ficțiune refuzul realității?

Dincolo de (im)posibilele speculații, rămîne certă nevoia de informare pe două coordonate: noutatea și spectaculosul, proprii marelui public. Ei îi răspunde abundent, prompt și complet, oferta proaspetei „regine a balului” care este, în domeniul respectiv, firma **GULDFILM ROMANIA**.

Cele șase premiere de marcă lansate concomitent în București și în alte cîteva mari orașe, pe parcursul a numai șapte săptămîni, permit o analiză a modului în care publicul cinefil reacționează față de un program intens și își propune nu doar să-i satisfacă, dar să-i și formeze gustul.

Mai presus de toate: Instinct(ul) primar

Cum era și de așteptat, filmul deține recordul absolut de audiență al stagiunii de toamnă: un milion de spectatori după prima lună de rulare. Este limpede că acest remarcabil succes se datorează marilor filme pe care a strălucit în occident creația lui Verhoeven — de la „amputarea”, datorată cenzurii americane (în restul lumii aparînd versiunea integrală) pînă la deschiderea Festivalului de la Cannes, reacțiile pro sau contra intens mediatizate, faima tezigorului și a actorului Michael Douglas, ca și lascivitatea șocantă, excelent exploatarea, a interpretei Sharon Stone. În fine, intriga sofisticată (amestec dinamitar de erotism și violență, de justițiar și patologic) și valorificarea acestor argumente prin promptitudinea premierei românești a filmului, toate au concurat la acest rezultat.

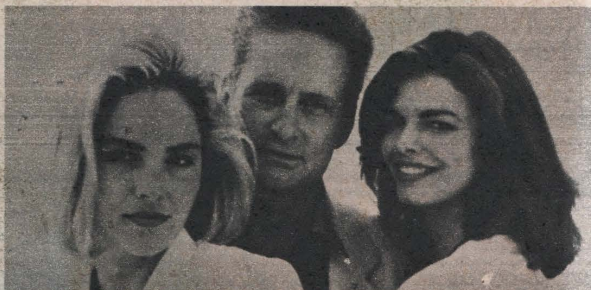
Fie și într-un asemenea consens, se poate observa o reacție diferențiată a spectatorilor în raport cu zona geografică din care aceștia provin. La Timișoara, **Instinct primar** adună în prima săptămîna aproximativ 14% din populația orașului; în timp ce la Brașov înregistrează doar 7%! Clujul și Craiova sînt, din acest punct de vedere, peste orașul de la poalele Timpei dar, cu acest procent de 9%, se situează sub nivelul orașului de pe Bega. Diferențele fiind consistente, cred că ele și-ar găsi explicația prin accesul superior la informația în timișorenii; lăta cum puzderia de antene TV îndreptate spre apusul așezării este în măsura să argumenteze anumite opțiuni populare.

Chiți sint atrași de Ziua judecării?

La numai o săptămîna după revigorarea bruscă a instinctului cinematografic, **GUILD**-ul aruncă pe ecran o altă piesă de calibrul: **Terminator II**. Chiar dacă obiceiul casei fixează premiera bucureșteană vinerii (beneficiind de afinența specifică week-end-ului), iar provincia în ziua de luni imediat următoare, reacțiile la box office sînt destul de omogene: filmul realizează peste tot cam jumătate din rețeta obținută la **Instinct...** Ceva mai mulți la Craiova (5,3% față de 9,5% din totalul populației orașului), dar mai puțini la Iasi (3,1% față de 8%). Și în acest caz, proporția spectatorilor brașoveni (3%) reprezintă tot jumătate față de timișorenii (6%). Cum și celelalte două centre universitare (Cluj și Craiova) manifestă aceeași tendință de diminuare comparativă, se poate deduce că prelungirea vacanței studențești și-a pus amprenta decisiv pe numărul celor interesați.

De menționat că nu am inclus Bucureștiul în această estimare proporțională. Specificul aparte al orașului oferă o contradicție aptă să creze confuzie: cu mult cea mai consistentă participare dar, totodată, și cele mai mici părți procentuale în raport cu totalul populației.

Între Sharon Stone și Jeanne Tripplehorn, Michael Douglas are de făcut față unui Instinct primar

E D I T U R A

CINEMA

Echipa redacțională

Director — Redactor șef
Adina Darian

Redactor șef adjunct: Dana Duma. Secretar general de redacție: Ioana Stăle. Publiciști comentatori: Irina Coroiu, Bogdan Burileanu. Redactor de rubrică: Dolina Stănescu. Redactori: Lucian Georgescu, Roland Man. Fotoreporter: Victor Stroe.

Societatea Comercială S.R.L. Sentința civilă nr. 3087/SC Judecătoria Sect. 1 București, 21 Iulie 1992, înmatriculată la Oficiul Registrului Comerțului cu nr. J 40/19554/1992 din 24.07.1992. ISSN 1220 — 1200

Redacție: Piața Presei Libere nr. 1 București, tel. 617.38.71

Regia autonomă a imprimeriei „Imprimeria Coreai”, București

Abonamentele din țară se pot face prin Oficiile poștale. Catalog Presă 1993, editat de RODIPEI, poșta 4070: 3 luni — 150 lei; 6 luni — 300 lei; 12 luni — 600 lei. Citiții din străinătate se pot abona prin RODIPEI S.A. P.O. Box 33—57, telex 11995, 11034; FAX 617.55.54; 618.56.73. București, Piața Presei Libere nr. 1, sect. I, București.

Stallone — concurat de meciul prezidențial

Cu **Rambo**, lucrurile se complică oarecum. Este vorba de un film „vechi” (1982), văzut și răs-văzut pe video, ceea ce ar fi putut însemna un handicap. Cu toate acestea, la Cluj și Brașov el merge mai bine decît **Terminator**, ceea ce nu se înfîmplă, însă, nici la Timișoara, nici la Craiova. Că nu studenții sînt cauza acestor oscilații o dovedește Iasiul, mult mai sensibil la suferințele omului (**Rambo**) decît ale umanizilor roboțiizați pînă la limita plauzibilității.

Și în București, primirea „voicincului” este palidă: primul week-end reușite să strîngă în săli doar jumătate din spectatorii de la **Terminator** și mai puțin de o treime față de **Instinct primar**. Este însă de reținut că a fost strășit de săptămîna marcată de al doilea tur de scrutin al alegerilor prezidențiale. Bine că acestea au influențat, eventual, spectatorii filmului și nu invers...

Povești de ne-adormit copii

Cu **Batman revine**, curba de audiență înregistrează un ușor reviriment față de **Rambo**, dar asta numai în capitală (datorită unei defecțiuni de programare, filmul nu a rulat la Timișoara, lipsin-

Batman în civil (Michael Keaton) revine la o Cat-Woman fără mască (Michelle Pfeiffer)

du-ne de un reper relevant). În celelalte orașe-cheie, lumea s-a tot împuținat la casele de bilete. Cu toate că filmul este nou-nout și plin de imaginar, și cu toate că el nu a pătruns, datorită noutății sale, pe piața-pirat a casetelor video.

Nu prăbușire, doar picaj

Fenomenul se accentuează odată cu **Air America**. Desigur, acesta este cel mai puțin galant din toată lista (doar cu un Mel Gibson nu se face primăvară...) dar, oricum, curba descendentă pare a continua.

Să fie de vină șocul benzinei, grijele de toamnă, sau o oarecare supra-saturație, datorată fluxului continuu, deci stabil? Un film bun nu mai reprezintă o excepție, așa încît nu mai e așteptat cu sufletul la gură. El poate fi văzut pe îndelete, eventual la reluare, cînd cozile la bilete se subțiază. Treptat, șocul inițial (așa-zisul „boom”) cedează loc acumularilor de durată.

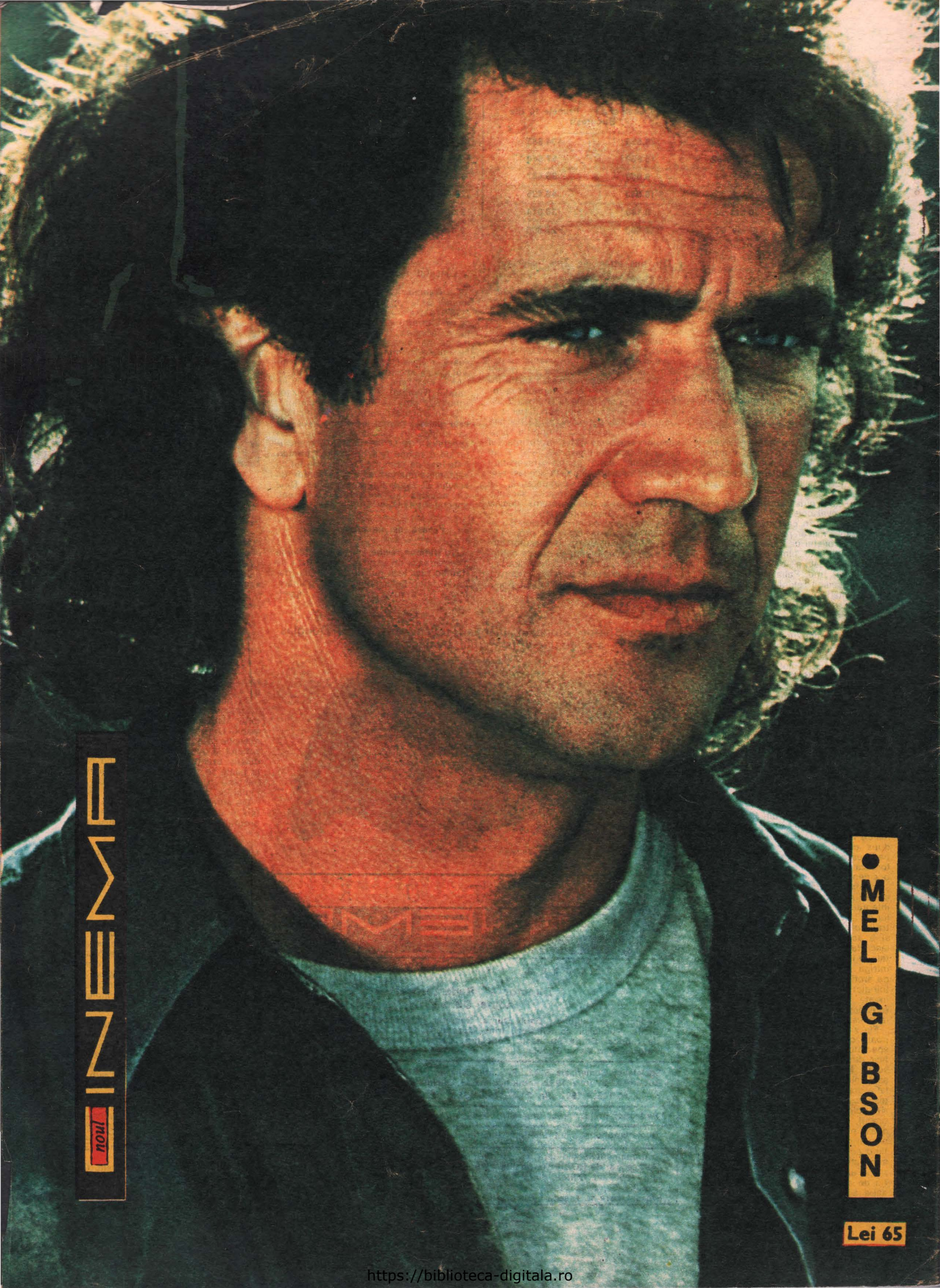
De altfel, acestul nou mod de receptare îi corespunde maniera diferită de programare a **Amantului**: exclusivitatea pe o sală mai mică, dar cu un surplus de confort. Așa s-a înfîpliat în capitală, la Cinema Studio, loc de cultură cu „stail”, care impune o ținută mai elevată celor obișnuiți să frecventeze. Apare o răsfrîngere benefică asupra ocazionalilor, care vin astfel în contact cu o altă atmosferă de spectacol cinematografic.

Lăsat în programare pe termen mai lung (cît vine lumea), **Amantul** își face o eficientă reclamă și prin spectatorii care, după ce l-au văzut, îl recomandă altora, procedeele evoluind în progresie geometrică. Cel 27.800 spectatori înregistrați după primele 10 zile reprezintă un indice impresionant de umplere a sălilor de peste 80%, invidiabil pe orice meridian.

Dar, fiindcă mă referem și la un oarecare „recul” al spectatorilor la filmele de viril, trebuie subliniat că acesta rămîne relativ și se măsoară în funcție de fiecare titlu în parte. Caci, dacă **Batman revine** și **Air America** au mers sub cota celorlalte, acest lucru se datorează cu siguranță și concurenței pe care le-a făcut-o, în aceeași perioadă, **Balanța**. Lansat pe ecran în 26 octombrie, filmul lui Lucian Pintilie a fost vizionat numai în București de 70.000 spectatori în primele 10 zile, însumînd 113.600 bilete vîndute după alte zece.

Am trăit s-o vedem și pe asta: filmul american concurat cu succes de către filmul românesc...

Bogdan BURILEANU

AVANTI
nou

MEL GIBSON

Lei 65